

DARBININKAS

LVI NO. 77

SECOND CLASS
Postage paid at Brooklyn, N. Y.

PENKTADIENIS

FRIDAY, GRUODIS, DECEMBER 3, 1971

910 WILLOUGHBY AVE.
BROOKLYN, N. Y. 11221

10 CENTŲ

Gandai iš Londono apie Indokinijos karo pabaigą

Greit numatomi tiesioginiai slapsti kontaktai ir rimtos taikos derybos

Po prez. Nixono pranešimo apie naujo Amerikos karių kontingento ištraukimą iš Vietnamo Londono spaudoj pasirodė samprotavimų, kad dar šią žiemą tarp JAV ir Vietnamo komunistų prasidės tiesioginiai slapsti kontaktai ir rimtos taikos derybos.

Ką gi prezidentas pasakė tokiu nuomonei paremti? Ne tiek žodžių, kiek veiksmams rodė, kad JAV kariuomenė iš Vietnamo ištraukiama gana greit, paliekant, palyginus su nesena praeitimi, tik mažą būrį specialiųjų tarnybų vyrų. Po dviejų mėnesių nuo dabar armijos karių, tikrąją prasme kovos dalinių, Vietname visai nebėlis. Ir dar šiandien ten likę kovoja tik užplūti. Ir tas būrys bus labai greit išimtas, jei komunistai paleis JAV belaisvius ir sutiks visoj Indokinijoje padėti suorganizuoti paliaubas.

Paskutinėje prezidento kalboje jau nebebuvo nė vieno žodžio apie kokias nors machinacijas su Saigono vyriausybe, kurią komunistai visuose savo taikos pasiūlymuose reikalavo

— Kinija nedalyvaus Penkių Didžiųjų pasitarimuose dėl V. Rytų, nes ji nelaiko savęs didžiąja valstybe. Toji grupė pradėjo priviškai veikti, iškodama bendro sprendimo žydu-ara- bų konfliktams sutvarkyti. Joje iškliuvo ir toliau pasiliks JAV, Anglija, Prancūzija ir Rusija.

— Kinijos respublika išmesta ir iš Tarptautinės Darbo Organizacijos, jos vieta atiduota Pekino komunistams. TDO yra vienas J. Tautų autonominių agentūrų šeimos narys.

JAV už mašinas gaus metalų

— JV prekybos sekretoriaus Stans misija Sovietuose esanti pasisekusi, nes Kremlius vadai parodė didelį norą plėsti prekybą su Amerika. Pats sekretorius dar nėra tikras, kaip greit toji prekyba galės būti išplėsta, bet visa, kas girdėta ir matyta anoj pusėj, turėtų rodyti, kad judėjimas prasidės. Sekretoriaus ten buvimu metu Maskvoje buvo ir daugiau kaip šimtas įvairių biznio bendrovių vadovų. Su jais Maskva pasirašė 125 mil. dol. susitarimą dėl įvairių mašinų pristatymo. Jiem Maskva atsilygins spalvotaisiais metalais.

Kaip Rusijoje, taip ir Vokietijoje

R. Vokietijoje vyko rinkimai, tokie kaip Rusijoje — vienas sąrašas kandidatų visoms institucijoms, ir ji sudarinėja visada kompartija, žinoma, su vaidyba kokiame nors fabrike, kad būtų galima sakyti, jog liaudies kandidatą parinko. Balsavo, skelbiama, tarp 95 ir 98 proc. registruotų asmenų. Šimet balsuoti atvykusiems palinksmin- ti buvo pasamdyti net magikai. Po rinkimų kompartijos vadai ir vyriausybės pirmininkas liko tie patys. Savo vietoj paliktas ir Ulbrichtas, kurį rusai išvarė iš kompartijos vadovybės už Maskvos politikos kritiką ryšium su santykių gerinimu su V. Vokietija.

perorganizuoti kaip vieną iš taikos sąlygų. Ir komunistai šį kartą prezidento kalbos kritikoje šito punkto nepasigedo, nors dar padėjavo, kad Nixonas vis dar nenori visai pasitraukti iš Vietnamo.

Šių komunistų reikalavimą JAV delegacija Paryžiuje visada atmesdavo priminimu, kad Amerikos valdžios filosofija neleidžia kitai valstybei primesti tokį ar kitokį režimą. Spėjama, kad šitą argumentą JAV delegacija derybose su komunistais greit pradės populiarinti. Tai sukels daugiau erzelių, nes palyginimas bus paimti Saigono ir Hanojaus režimai. Taip bus laimėta laiko daugiau JAV karių iš Vietnamo ištraukti.

Parama sveikatos personalui ruošti

— Gydytojams ir kitokiam sveikatos apsaugos personalui ruošti, prez. Nixono prašomas, kongresas paskyrė 3.7 bil. dol. per trejus metus išleisti. Labai trūksta gydytojų už didžiųjų miestų ribų, visame krašte didelis galeistųjų seserų ir slaugių trūkumas. Pinigai bus naudojami teikti paskoloms ir pašalpoms medicinos personalo ruošimo mokykloms plėsti ir studijuojančių skaičiui didinti.

Studijos ekumenizmui padėti

Jeruzalė. — Krikščionių teologijos institutas greit pradės dirbti Jeruzalėje. Medžiaginis pagrindas jau sutvarkytas — reikalingi pastatai baigti statyti ar remontuoti. Studijų personalas komplektuojamas, aptari- nėjama darbų tvarka, apimtis ir kryptis. Steigimo idėja priklauso Pauliui VI, kuris tą mintį buvo iškėlęs II Vatikano susirinkime.

Religinės bendruomenės kaip tokios iš organizacinių darbų buvo išjungtos, nes norėta išvengti priekaištų, kad viena ar kita bendruomenė pretenduoja dominuoti. Institutas suorganizuotas privačiomis lėšomis, jo vadovybę sudarys tarptautinė akademinė taryba, kuriai dabar vadovauja Notre Dame (JAV) universiteto prezidentas Rev. Theodore Hesburgh. Jis tą institutą suorganizavo Pauliaus VI prašomas.

Studijų tikslas — skatinti ir turtinti krikščionių ekumenizmo sąjūdį.

Nori taikos, ruoškis karui

Maskva. — Čia atėjęs Tadžikų "respublikos" kompartijos laikraščio naujas numeris nustebino užsienio reporterius, nes jame rado atspausdintas labai smulkias sostinės (Stalino) ir didesnių apgyventų vietovių gyventojų evakuacijos taisykles atominio ginklo panaudojimo atžvilgiu.

Tadžikija turi gana ilgą sieną su Kinija, gi paskelbta medžiaga rodo, kad gyventojai sistematiškai ruošiami civilinei apsaugai. Ir tuo pačiu jiems primenama, kad Kinija yra nepalankus kaimynas.

Juo greičiau jie ten mažės, tuo sunkiau bus Hanojaus delegacijai kalbėti apie tai, kad Amerika nenori trauktis iš Vietnamo. Taip ateis laikas komunistams prisipažinti, kad šiame punkte jie nebeteko argumentų.

Esą žinoma ir tai, kad Vietkongo Hanojui duodamas Saigono režimo ir jo karinio pajėgumo įvertinimas buvęs klaidingas.

Nato Europos grupė tikrins balansą

Nato būstinėj Briusely naujam pasitarimui renkami Europos narių grupė, kad suvestų savo karinių pajėgų sustiprinimo balansą. Toji grupė buvo sudaryta perėjusiais metais, atsiliepiant į Washingtono priekaištus, kad jų inasas Europai ginti užpuolimo atveju, palyginus su Amerikos dalim, yra nepakankamas. Pereitais metais buvo sudarytas ir planas — numatyta kas ir ką per metus padarys, kiek kas pinigų turi tam reikalui paskirti. Dabar bus patikrinta, kaip kam sekėsi įsipareigojimus tesėti.

Dabar jau visi įsitikinę, kad tas darbas reikalingas ir laiku pradėtas, nes nebeabejojama, kad Amerikos karinių jėgų mažėjimas Europoje bus rimtai pradėtas dvių metų laikotarpy.

Europos grupę sudaro Anglijos, V. Vokietijos, Italijos, Olandijos, Belgijos, Liuksemburgo, Norvegijos, Danijos, Graikijos ir Turkijos krašto apsaugos ministeriai. Prancūzija nėra karinis NATO narys, tik politinis, Islandija neturi kariuomenės, Portugalija turi daug bėdų Afrikoje, todėl šios trys valstybės savo dalį kitu būdu atiduoda.

Ispanijos pastangos ūkį gerinant

Madridas. — Ispanijoje paskelbtas jau trečias keturių metų ūkio vystymo planas, kuriam finansuoti bus skirta 12 bil. dol. iš viešųjų fondų, gi pri- vatūs investavimai sudarys 24 bil. dol. Ketvirtąjį keturių metų planą įvykdžius (apie 1980 m.), kiekvieno ispano metinės pajamos padvigubėsiančios, krašte atsiras trys kart daugiau automobilių, šeši kart daugiau televizijos aparatų, daugiau mokyklų ir universitetų, švaresnis oras ir vanduo, mažiau bedarbių.

Jei viskas vyks pagal planą, o iki šiol taip buvo, ūkinis augimas pakils iki 7 proc. per metus. Per paskutinį dešimtmetį metinės pajamos kiekvienai galvai nuo 290 dol. pakilo iki 900 dol. Tai greičiausiai kilimas visoj V. Europoje. Tas pats tempas, manoma, ir toliau išsi- laikys.

Šį kartą daugiausiai pinigų skiriama socialiniam reikalams: namų statybai, nedarbo kompensacijoms ir senatvės pensijoms padidinimui, stiprus dėmesys žemės ūkiui ir smulkių pramonės įmonių konsolidacijai.

Viskas gali pasisekti tik tuo atveju, jei nebus politinių su- krėtimų.

dingas. Dabar jau manoma, kad viskas ten yra geriau, negu buvo manyta. Jei Vietkongas są- moningai melavo, gali subirti bendras frontas.

Kambodijos komunistų partizanai šalia šiaurės vietnamiečių tebekovoja pabėgusio princo Sihanuko vardu. Bet Hanojuje princas pasitikėjimo neturi. Pablogino jis savo reikalus ir Pekine, kai buvo su- sektos jo pastangos perkelti sa- vo štabą į Paryžių, kur jam ži- nomas kiekvienas to miesto naktinis klubas. Ir apie tai jau žino Kambodijoje dar už jį ko- voją partizanai.

Visi šie reiškiniai aiškinami kaip ženklai, rodą derybų ir susitarimo presen maždaug tuo laiku, kada prez. Nixonas vasa- rio mėn. vėl praneš apie nau- jo karių kontingento ištrauki- mą. Ir jeigu iki to laiko Saigo- nui pasisektų sutvarkyti ko- kią didesnę Hanojaus karinę o- peraciją, Washingtono-Saigono planų realizavimas nebesutiktų didesnių kliūčių.

Prancūzijos vyriausybė, nors labai norėtų čia kokią nors vaidmenį vaidinti, negali nie- kaip įsijungti, nes neturi jokio

Varšuvos pakto nariai suskils

— Varšuvos pakto narių už- sienio reikalų ministeriai posė- džiavo šią savaitę Varšuvoje. Tvarkė tas problemas, kurios atsiranda ryšium su pasirengi- mais Europos saugumo konfe- rencijai suaukti. Manoma, kad jų tarpe yra atsiradę tuo reika- lu daug nesutarimų. Dėl tų ne- sutarimų Maskva greičiausiai dar nedavė ženklo, kada ji ga- lėtų priimti pasitarimams Nato atstovą, kuris jau paskirtas, tik nesulaukia Maskvos žodžio kada gali atvykti.

Svarbiausia tokio plano atsi- radimo priežastis yra radikalus jėgų persigrupavimas tame re- gione: pasitraukia Anglija iš Singaporo karinės bazės; pagal Nixono doktriną labai greit- ten sumažės ir Amerikos kari- nis buvimas; naujai ir naujose sąlygose ateina Kinija, kuri vi- tik nesulaukia Maskvos žodžio kada gali atvykti.

Vieni savo nedorais darbais privertė žmones bėgti iš savo kraštų kitur saugumo ieš- koti — ir pabėgėliai pasauly- šiandien jau milijonais skai- čiuojami. — kitą aukojasi pabė- gėliams pagalbą organizuoda- mi. Čia matoma mergaitė yra 19 metų islandietė Svana Frid-

ryšie su Hanojumi. Bet ji pata- rinėja Washingtonui duoti ko- kį nors ženklą Hanojui prieš prez. Nixono kelionę į Pekiną, kad nebus bandoma su Kinija suredaguoti Indokinijos taikos sutartį. Jeigu to nebūtų, Pary- žius baiminasi, kad Maskva ga- li paskatinti Hanojų sugriežtin- ti liniją. Šioje vietoje Paryžius norėtų tarpininko vaidmenį su- vaidinti, nes visi tie prancūzų biznieri, kurie dar turi ar tu- rėjo Indokinijoje perspektyvų, peikia savo vyriausybę už pasy- vumą.

Azijoje sudaryta nauja grupuotė

Kuala Lumpur. — Čia posė- džiavę penkių pietryčių Azijos valstybių atstovai sutarė savo regioną paskelbti "taikos lais- vės ir neutralumo zona". For- malią deklaraciją tuo reikalu čia pasirašė Filipinų, Malajijos, Indonezijos, Singaporo ir Tai- lando užsienio reikalų ministe- riai. Dokumentas vadinsis Kua- la Lumpur Deklaracija. Jos įgyvendinimo priemonės bus paskelbtos tada, kada 1972 m. pradžioje jas sutars Maniloje susirinkę tų valstybių vyriausy- bių vadai.

Dabar sudarytas nuolatinis komitetas su būstine Kuala Lumpur. Minėtose valstybėse gyvena apie 200 mil. žmonių. Jų vardu deklaraciją pasirašę kreipėsi į didžiąsias valstybes su prašymu šitą planą respek- tuoti.

Svarbiausia tokio plano atsi- radimo priežastis yra radikalus jėgų persigrupavimas tame re- gione: pasitraukia Anglija iš Singaporo karinės bazės; pagal Nixono doktriną labai greit- ten sumažės ir Amerikos kari- nis buvimas; naujai ir naujose sąlygose ateina Kinija, kuri vi- tik nesulaukia Maskvos žodžio kada gali atvykti.

PLAKATELIAI I SOVIETŲ LAIVUS

Du privatūs lėktuvai su ben- dra šešių žmonių igula gruo- džio 1 dienos metu apie 100 mylių nuo JAV krantų per ke- lėtą valandą skraidydami virš Atlanto vandenynje plaukiojan- čio sovietų žvejų laivyno apie 600 pėdų aukšty, ant laivų nu- metė virš 4.000 plakatėlių. Tekstas išspausdintas ant spe- cialaus popieriaus, kurs sūriam vandeny išsilaiko nesugedęs iš- tisa parą. Lietuvių, latvių, estų

ir rusų kalbomis kreipiamasi į sovietų laivyne tarnaujancius pavergtų tautų jūrininkus. Jiems užtikrinama, kad naujų bėglių atvejuose jiems Simo Kudirkos nelaimingos išdavimo aplinky- bės nepasikartos. Panašūs skraidymai pramatomai ir atei- ty.

Iniciatoriais minimi sea- men's Education Federation, JAV Lietuvių Bendruomenė, Cardinal Mindzenty Founda- tion ir kt.

Pekiniečiam parodyta N.Y. demokratija

— Nė Pekine, nė Maskvoje valstybinės vėliavos niekas ne- gali tikėtis viešai sudeginti i sunkių darbų stovyklą ke- liams metams nepatekęs. Bet N. Y. isikūrusi Pekino delega- cija turėjo progos išsitikinti, kad kom. Kinijos vėliava vi- dury dienos, ir delegacijos na- riams pasislėpus stebinti, buvo sudeginta ir jos vieton Kini- jos respublikos vėliava iškelta. Tai įvyko New Yorke prie Roosevelto viešbučio, kur Pe- kino delegacija yra isikūrusi. Ta ne taip jau garbingą veiks- mą atliko kinai antikomunistai, atėję demonstruoti prieš Pek-

no režimą. Neteko girdėti, kad pekiniečiai būtų skundą kam- nors iėikę. Matyt, bus apie tai kalbama JT gen. asamblėjoje, kurios dienvakvėn Sovietų delegacija ką tik ta klausimą i- rašydino. Net norėta, kad ji tuojau svarstytų patį asamble- ją aplenkiant juridinį komitetą, bet tam pasiūlymui nebuvo pritarta — klausimas paruošti atiduotas juridiniam komite- tu. Tokiomis progomis visada at- siranda karingų balsų, kuriuos palydi ir pasiūlymai, kad JT būstinė turėtų būti iš Amerikos iškelta, nes užsienio delegaci- jos Nw Yorke neturi reikaling- gg saugumo.

Indija ragina Pakistaną pasitraukti

Delhi. — Premjerė Indira Gandhi pranešė parlamentė, kad Pakistano kariuomenės bu- vimas R. Pakistane esanti dide- lė grėsmė Indijai, todėl ji turė- ti būti iš ten ištraukta. To tik dabar ir betruksta R. Pakista- nu atskirti nuo Pakistano ir ten paskelbti nepriklausomą Bangla Desh, kurios vyriausy- bė jau sudaryta ir šiuo metu randasi Indijos sostinėje.

Dar atvirėsis buvo pareiški-

— Šią savaitę Sovietų prem- jeras Kosyginas daro vizitus Danijai ir Norvegijai. Pasitari- mo objektas — Europos saugu- mo ir bendradarbiavimo konfe- rencija.

— Izraelio premjerė Golda Meir jau atvyko Amerikon nau- jiems pasitarimams su prez. Nixonu ir jo vyriausiais patarė- jais. Kongresas jau paskyrė Iz- raeliui kredituoti 500 mil. dol. Prez. Nixonas spaudžiamas iš- visų pusių tuojau duoti Izrae- liui Phantom lėktuvų.

Prez. Nixonas bus Kinijoje 7 dienas

— Prez. Nixonas išbus Kini- joje 7 dienas. Kelionė prasidės vasario 21. Ji lydės ir žmona Patricia, kas reiškia, jog vieš- nagė numatoma rami ir kultū- ringa. Oficialieji patarėjai-pa- lydovai dar nepaskelbti. Jų tar- pe, be abejo, bus valstybės se- kretorius Rogers ir dr. Kissin- ger, kuris tą kelionę suorgani- zavo. Dar greičiausiai neilgtru- kus vyks į Pekiną būrys tech- niškų specialistų komunikaci- jos priemonėms sutvarkyti.

Kodėl New Yorke brangi statyba?

Iš New Yorko policijos kyši- ninkavimą tyrinėjusios Knapp komisijos surinktu duomenų paaiškėjo, kad New Yorko mieste negalima pastatyti ne vieno namo, jei neduodama ky- šių policijai ir su statybos prie- žiūra reikalų turintiems parei- gūnams. New Yorko statybos kodeksas esąs toks komplikuo- tas, kad pigiau atseina duoti kyšių policijai ir kitiems parei- gūnams, negu užvesti su jais ginčus dėl kodekso tokio ar ki- tokio aiškinimo. Jeigu pareigū- nas norės laimėti, jis visada bus teisus.

Apskaičiuota apytikriai, kad kyšiais išmokama suma pridė- jus prie statybos kainos, ji pa- brangsta mažiausiai 5 proc., dažnai žymiai daugiau, nes daž- nokai kyšių reikia išmokėti daugiau kaip 5 proc. Vidutiniš- kai New Yorke pastatoma per metus pastatų už 1.5 bil. dol., taigi į kyšininkų rankas pa- tenka apie 75 mil. dol. per me- tus. Štai priežastis, kodėl New Yorko labai brangi statyba.

Mes stovim už laisvę ir apsisprendimą visom tautom

Amerikos tradicija:

J. Tautose lapkričio 15 kongresmanas E. J. Derwinski kalbėjo, kad Amerika visa savo 200 metų istorija buvo prieglauda bėgliams nuo priespaudos; kad ir dabar Amerika pasisako už pačių gyventojų teisę apsispręsti, kokios valdymosi formos jie nori.

"Mes stovime už laisvę ir apsisprendimą šiandien, kaip mes tai darėme per visą savo valstybės istoriją. Mes tikime, kad tai yra visuotinis principas, ir niekas iš jo neturi būti išskirtas."

"Mes didžiai džiaugiamės, kad 97 proc. tautų, kurios buvo kolonialinėje valdžioje, gavo apsisprendimą ir nepriklausomybę. Aštuoniasdeimt trys kraštai nuo 1941 gavo nepriklausomybę ir jiems tenkančią vietą tarptautinėje valstybių bendruomenėje. Kasmet iškyla nauja valstybė, ir mes sveikiname jos buvimą J. Tautose."

Už laisvę Afrikoje:

"Mes aiškiai ir daugel kartų pasisakėme dėl nebaigto vykdyti apsisprendimo pietų Afrikoje... Mes remiame apsisprendimo teisę Namibijos, S. Rodezijos, Angolos, Mozambiko ir Portugalų Gvinėjos žmonėms."

Už laisvę tų, kurie kenčia naujos formos kolonializmo:

"Mes taip pat tikime, kad neturime paleisti iš akių kolonializmo naujų formų ir paneigimo apsispręsti, kaip tai reikšima si nuo antrojo pasaulinio karo."

"Mes turime visada turėti galvoje tas garbingas valstybes, kurios šiame periode neteko laisvės, o taip pat iškilią tautas, kuriom yra paneigiamas tautinė didybė bei apsisprendimo teisė."

Jų pavyzdys — Baltijos valstybės:

"Baltijos valstybės — Lietuva, Latvija ir Estija — yra ypatingas toks atvejis. Jos yra fiziškai aneksuotos Sovietų Sąjungos ir prievarta įjungtos į "socialistinių respublikų" tarpą. Komunistų akimis, Lietuva, Latvija ir Estija nustojo būti kaip atskiri vienetai, kurie turi teisę būti tautiškai savarankiški ir valstybiškai nepriklausomi. Taip nežūri Jungtinės Valstybės nei eilė kitų kraštų. Ligi šios dienos Jungtinės Valstybės tebeprapažįsta diplomatinis atstovus, paskirtus Baltijos valstybių paskutinių vyriausybių."

"Baltijos tautų didelis žmonių skaičius buvo išgabanti į Sovietų gilumą po 1940. Apskaitoma, kad 60,000 estų, 25,000 latvių, o lietuvių gal dar daugiau buvo deportuoti ar nužudyti pirmos Sovietų okupacijos metu 1940-41. Didžiausia deportacijos banga buvo vokiečių invazijos išvakarėse. Po ka-

Iš kongresmano E. J. Derwinski kalbos J. Tautose lapkričio 15-16. Šia kalba jis sulaužė eilę metų J. Tautose trukusią tylą apie Baltijos valstybes, parodė J. Valstybių delegacijos aktyvią politiką, demaskuodamas Sovietus kaip didžiausią kolonializmo ir imperializmo vykdytoją

ro buvo kelios deportacijų bangos, ypatingai iš Lietuvos, ryšium su kolektyvizacijos užmoju Baltijos valstybėse.

"Pagal sovietinius duomenis apie valstiečius Latvijoje laikotarpį nuo 1947 pavasario iki 1949 gegužės, matyt, kad 36000 šeimų arba apie 150,000 asmenų, latvių ūkininkų buvo deportuoti. Lietuvių skaičius, reikia manyti, yra dar didesnis. Baltiečiai buvo iškilnoti po įvairius Sibiro regionus, o taip pat šiaurėje."

O kaip su emigracijos laisve:

"Ar vyriausybė atsižvelgia į gyventojų valią, galime spręsti iš to, kiek ji leidžia savo piliečiams laisvai emigruoti. Mes turime rimto pagrindo abejoti, ar yra apsisprendimo teisė krašte, pvz. rytų Vokietijoje, kur daugiau kaip 4,400 piliečių 1971 pabėgo, plaukdami Baltijos jūra į Daniją ar Švediją, ar prasižėdę pro pasienio įtvirtinimus; arba tame krašte, kur vyriausybė neleidžia emigruoti, kad režimui nebūtų nepatogumų."

Prieš Brežnevo doktriną:

"Mes visi žinome liūdus įvykius Vengrijoje 1956 ir Čekoslovakijoje 1968, kur šaukos tautos buvo be atodairos sutrumpintos ginkluota jėga vien dėl to, kad jos siekė sau teisių, garantuotų visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje — gyventi laisvėje ir žmogiškoje vertybėje."

"Šioje vietoj noriu pabrėžti, kad Jungtinės Valstybės veningai atmeta doktriną apie "ribotą suverenumą". Tai yra imperializmo ir kolonializmo forma, kuriai joks laisvas žmogus negali pritarti. Tai faktas, kad Sovietų Sąjunga vykdo klasinį imperializmą."

Prieš ekonominius pasigyrimus:

"Mes daug girdėjome iš totalistinių valstybių atstovų apie ekonomines ir socialines gėrybes, kylančias iš komunistinės bendruomenės. Bet faktai tuos tvirtinimus apverčia aukštyn kojom. Kiekvieno atveju ekonominė pažanga sulėtėjo ar virto atžanga, kai žmonės neteko laisvės daryti ūkinius sprendimus. Labai yra aiškus kontrastas su komunistiniais kraštais, kuriuose vieno asmens pajamos tėra trečdalis to, kas yra Jungtinėse Valstybėse. Komunizmas pagamina stagnaciją, ne teisėtą progresą."

Dėl sovietinių priekaištų Azijoje ir lotynų Amerikoje:

"Atsiliepdamas apie padėtį pietų Azijoje, aš manau, tikslingai pabrėžti kad Laose ir Khmer (Cambodijoje) respublikoje žmonės yra agresijos aukos, aukos komunistinio blogiausios rūšies imperialistinio kolonializmo. Pietų Vietnamo gyventojai yra aukos komunistų agresijos, prieš kurią jie tebesigina."

"Aš turėčiau pabrėžti, kad Pietų Vietnamo jie turi laisvus rinkimus, jie turi veikiantį parlamentą, kuriame yra žodžio laisvė daug didesnė, negu žodžio laisvė yra sovietiniame parlamente."

Kongresm. E. J. Derwinski kalbasi su Vilko pirmininku dr. K. Valtūnu (k.). Nuotr. R. Kisieliaus

TAIKOS AR ANTIKRISTO ŽENKLAI

Dažnoj vietoj — ant tvorų, sienų, automobilių, net drabužių — matome ypatingą ženklą — rate apverstą kryžių. Tą ženklą mėgsta vartoti tie, kurie protestuoja prieš Vietnamo karą; protestuoja prieš esamą santvarką. Tą ženklą jie vadina taikos simboliu.

Chicago Tribune kolumnistas iš Washingtono Walter Trohan plačiai aprašė šio ženklo istoriją ir su laiku kintančią jo prasmę.

Pagal jo minimą Rudolf Koch knygą "The Book of

Signs" šiaurės Europoje šis ženklas randamas runose iš 400-500 metų prieš Kr. Apverstas kryžius reiškia mirtį.

Tas pats ženklas randamas ir senosios Romos mozaikose. Tik jis ten be rato. Atrodo panašus į gaidžio koją. Jis ir buvo vadinamas gaidžio pėda, varno koją. Nerono kryžium. Nerono dėl to, kad jis labiausiai persekiojo krikščionis. Pagal Kocho minėtą knygą Nerono kryžius buvo aiškinamas kaip šėtono ar antichristo ženklas.

Kaip "taikos ženklas" jis pirmą kartą pavartotas 1958 Anglijoje vadinamoje Velykų eisenoje, kurioje buvo demonstruojama prieš atominius ginklus. Bertrand Russell, ateistas ir artimas komunistam, sakėsi į pirmasis pavartojęs. Yra ir daugiau pretendentų į pirmuosis.

Taikos simbolis — sako Trohan — savaime nereikia nieko blogo. Juk krikščioniškasis kryžius yra didžiausias taikos ženklas. Bet šis apverstas kryžius ar gaidžio koją, sako Trohan, tuo nepriimtinas, kad jis kilęs iš šėtono garbinimo ir iš tikrųjų reiškia ne taiką, bet smurtą prieš Ameriką, smurtą prieš esamą santvarką ir vartojamas tokia prasme kaip ir komunistų ženklas — suspausta kumštis.

Vilniaus mieste kursuoja 250 autobusų ir 189 troleibusai. Per dieną jais pasinaudoja 497,000 gyventojų. (E)

Vilniuje vasaros metu kas mėnuo buvo po 10-15 gaisrų. (Elta)

Atsakę į sovietinius priekaištus dėl JAV karinių dokumentų, paskelbtų spaudoje, Derwinski pažymėjo, kad sovietiniam pareigūniui sunku suprasti, kas yra spaudos laisvė. Šių karinių dokumentų skelbimas galėtų padėti jiems suprasti, kas faktiškai yra spaudos laisvė.

Pažymėjęs komunistinių diplomatų subversinius darbus lotynų Amerikoje ir grįžęs vėl prie Baltijos valstybių, kalbą baigė pareiškimu:

"Aš turėčiau iš naujo pabrėžti, kad Sovietų Sąjungos ribose yra ir eilė kitų nerusikų valstybių, kuriom yra paneigta teisėta apsisprendimo teisė. Tai rodo nesveiką kraštą, kuris iš tikrųjų yra didžiausias kolonializmo ir imperializmo praktikuotojas, o J. F. forumą nuolat išnaudoja stampiniam prieš Ameriką kaltinimam, kurie laisvos spaudos informacijos šviesoje pasirodo atitrūkę nuo tikrovės."

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

Obuoliai Lietuvoje ypatingai gerai užderėjo. Nuo sezono pradžios ūkiai bei paskiri gyventojai konservų ir vyno pramonei pristatė apie 10,000 tonų obuolių. Šią vasarą buvo supirktą apie 3,000 tonų daugiau kaip pernai. Obuolius supirko Vilniaus ir Kauno konservų fabrikai bei Tauragės vaisių ir daržovių perdirbimo kombinatas.

Tokios oficialios, Vilnių paskelbtos žinios. Iš tikrųjų, Lietuvos gyventojai obuolių konservų beveik nemato, be to, dėl menkos organizacijos, net ir gero derliaus nepaisant, miestuose vis pasigenda daržovių ir vaisių. (Elta)

"Vagos" leidykla Vilniuje išleido Lietuvos mokslo akademijos parengtą leidinį "Lietuvių literatūros kritika" (I tomas). Šiame tome skelbiami lietuvių literatūros kritikos pavyzdžiai pradedant 1547 metais ir baigiant 1917 m. sukurtais darbais.

Salia kitų, skelbiami darbai: V. Kudirkos, P. Višinskio, Maiorionio, J. A. Herbačiausko, Vyduono, A. Dambrausko-Jakšto, J. Tumo-Vaižganto, J. Jablonskio, M. Biržiškos ir kt.

Tomą redagavo K. Korsakas ir K. Doveika. (E)

— Vilniuje veikia 440 restoranų, kavinų ir užkandinių. Sol. E. Kaniava, drauge su rusais ir kitais, spalio mėn. dalyvavo kultūros dienoje Mongolijoje. (E)

BAŽNYCIOJE IR SALIA JOS:

— Amerikos vyskupų konferencijos prezidentu naujiem metam išrinktas Philadelphia arkivyskupas kardin. John Krol, buvęs prezidento Dewardeno pavaduotojas.

— Kardinolas Mindszenty laišku kreipėsi į prezidentą Nixoną, kad komunistinei Vengrijos vyriausybei neperduotų šv. Stepono karūnos, kuria buvo vainikuojami Vengrijos karaliai ir kuri buvo deponuota į amerikiečių rankas.

SPARTA — Rašomos mašinėles (v. kalbomis, radio, spalv. TV, kompiuteriai, v. biznio mašinos — pigiausiai. Praneškite kuo interesuojatės ir firmų autentiškumą katalogus gausite iš SPARTA sav.: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr. E. Northport, N.Y. 11731. Tel. (516) 757-0055.

ANTANAS J. SVELSKIS — lietuvis advokatas — 88-03 Jamaica Avenue, Woodhaven, N.Y. 11421; tel. 441-1182, namų TW 7-3061 (nuo 9 r. iki 9 v.).

J. B. SHALINS-SALINSKAS — Laidotuvių direktorius. 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest Pkwy Sta.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

JOSEPH GARSZYA — GRABORIUS, BALSAMUOTOJAS. 2 modernios kopyčios. 231 Bedford Avenue, Brooklyn, N.Y. 11211; EV 8-9770.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni kopyčia, Air-conditioned. A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public. 660 Grand St., Brooklyn, N.Y. 11211; ST 2-5043.

STEPHEN AROMISKIS (Armakauskas) — Graborius-balsamuotojas. Moderni kopyčia. 423 Metropolitan Avenue Brooklyn, N.Y. 11211, EV 7-4356.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius. 426 Lafayette St., Newark, N.J. 07105; tel. MARKET 2-5172. Paruošiamos garbingos laido tuves. Modernios kopyčios, oras vėdinamas.

VAITKUS FUNERAL HOME, Notary Public. 197 Webster Ave. Cambridge Mass. Pranas Vaitkus, laido tuvių direktorius ir balsamuotojas. Moderniška kopyčia šermentinis dykai. Aptarnauja Cambridge ir Bostoną. TR 6-6434.

RIMOS ir JUOZO BRUŽŲ siuntinių įstaiga atlieka visus patarnavimus sudarant siuntinius ir užsakant kitas dovanas į Lietuvą. Didelis prekių pasirinkimas. Sąžiningas ir greitas patarnavimas — 94-08 Jamaica Avenue, Woodhaven, N.Y. 11421. Telef. 441-4712

JUOZO ANDRUSIO Real Estate, Insurance. Apraudimas gyvybės, namų, automobilių, baldų ir k. Namų pardavimas, apdraudimas, Income Tax užpildymas, Mutual Funds — pinigų investicijos. Kasdien nuo 9 iki 8 val.; šeštadienis iki 6 v. pp. 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven N.Y. 11421; VI 7-4477.

VYTAUTAS BELECKAS, sav. Winter Garden Tavern. 1833 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227, EV 2-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuvinių pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA — Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia ir Albertas Radziūnas, sav. — 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, N.Y. 11368. Telef. 779-5156.

MONUMENTS HOLLANDER-CYPRESS CORP. — kapinėm paminklų projektotojai ir statytojai. 800 Jamaica Ave. Brooklyn, N.Y. 11208. Priešais Cypress Hills kapines. Tel. AP 7-2332. Užsakymai atliekami visose kapinėse.

S & G MAISTO KRAUTUVĖ. Antanas Vaitkus, ved. 84-04 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421, 296-2502 arba 296-7774; 340 Grand St. Brooklyn, N.Y. 11211, ST 2-4329. Papigintom kainom priimame užsakymus vestuvėms ir pobūviams. Pristatom į namus lietuviškus skilandžius, sūrus. We take all orders special price for Weddings and Parties. Home-made Bologna.

SUPERIOR PIECE GOODS CORP. 200 Orchard St. New York, N.Y. 10002, AL 4-8319. Vilnonės medžiagos jūsų artimesiems — importuotos ir vietinės. Vilnonės medžiagos kostiumams, paltais ir suknelėms. Taip pat šilkines, maišytes, spalvotas, lovosms užtiesalais, vilnonės skaros ir šalikai — geriausios rūšies pigiausiomis kainomis. Specialus patarnavimas paruošiant paketus į Europą. Užeikite ir įsitikinsite!

VYTAUTAS MAZELIS, fotografas — vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus), portretūra, meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai. 422 Menahan St. Ridgewood, N.Y. 11237; Tel. HY 7-4677.

Lietuviška KELIONIŲ AGENTŪRA

TRAVELER'S VILLAGE

("VYTIS" INTERNATIONAL TRAVEL)

Romas Kezys, Pres.

2129 Knapp St., Brooklyn, N.Y. 11229 — Tel. 769-3300

- Paskutinės informacijos apie žemiausias kainas
- Kelionės į visus pasaulio kontinentus
- Lietuvių grupinės kelionės atostogų metu

Patarnaujama visuose kelionių reikaluose:	Specialios nuolaidos:
LEKTUVAI	INDIVIDAMS (ekskursiniais bilietais)
VIESBUČIAI	GRUPĖMS
LAIVAI (Cruises)	JAUNIMUI
AUTOBUSAI (domiųjų vietų lankymas)	SEIMOMS

Lietuviškam rajone —

LIETUVIŠKA GELIŲ PARDUOTUVĖ

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N.Y.

— Gelės įvairiom progom —

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454 - 9527; vakare: 835-4149. Čia rasite nuosirdų lietuvišką patarnavimą.

Washington, D.C., lapkričio 27 šeštadieniniu mokyklų mokinių, vadovaujami mokytojos Teresės Gečienės, eina į Sovietu pasiuntinybę. Juos lydi policija ir spaudos atstovai. Pasiuntinybė jokių delegacijų nepriėmė, nepriėmė ir Simui Kudirkai skirtų siuntinių.

PIRMAUJANTI DEŠRŲ PREKYBA NEW YORKE

VOKISKOS SPECIALYBĖS

SCHALLER & WEBER

AUGSČIAUSIOS KOKYBĖS PRODUKTAI

Mūsų krautuvėse geriausios dešros

Kelionei ir TV užkandžiai — kumpiai, įvairiausios mėsos, lietuviška duona ir kiti produktai

Užėikite — įsitikinsite!

9 DIDŽIULĖS KRAUTUVĖS 9

New Yorke: 1654 2nd Ave. (85-86 St.) — TR 9-3047	Franklin Sq., L.I.: 981 Hempstead Tpk. — 437-7677
Ridgewood: 56-54 Myrtle Avenue — VA 1-7068	Flushing: 41-06 Main Street — HI 5-2552
Astoria: 28-28 Steinway Street — AS 4-3210	Jackson Heights: 82-10 37th Avenue — DE 5-1154
Floral Park, L.I.: 259-17 Hillside Ave. — 343-6116	Poughkeepsie, N.Y.: 450 Main St. — 914-454-9070
E. Northport, L.I.: 250-A Lark Field Rd. 516-757-0801	

DARBININKAS

BROOKLYN, N. Y. 11221
910 WILLOUGHBY AVE.

THE WORKER

Editorial Office GL 5-7281 • Business Office GL 2-2923
by FRANCISCAN FATHERS
Eina nuo 1915 metų.
1951 sujungė AMERIKĄ, LDS organą DARBININKĄ ir LIET. ŽINIĄS
Second-class postage paid at Brooklyn Post Office
Published semi-weekly except holiday weeks and July and First week in August
when published weekly.
Prenumeratos kaina \$8.00 — Subscription per year \$8.00
Laikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA.

Stralpanius ir korespondencijas redakcijai talso savo nuostata. Nenaudoti stralpaniai nebeįrašomi ir grafiniai autoriams prašant. Pavardę pasirašyti stralpaniai neįrašomi. Išreikšta redakcijos nuomonė. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Tylos laužymas

Lapkričio mėn. susitelkė gausiai įvykių, kurie palietė Lietuvą ir nuaidėjo tarptautinėje opinijoje, laužydami tylą.

Tyla apie Baltijos valstybių padėtį laužė lapkričio 15-16 Amerikos delegacijos nario J. Tautovs E. J. Derwinskio kalbą. Vengiant per didelių išvadų dėl jo kalbų, reikia betgi pažymėti, kad jos yra reikšmingesnės nei Kongreso nario kalba Kongreso forume.

Reikšmingesnės, nes jos pasakytos J. Tautų forume, kuris ilgus metus buvo uždaras Baltijos valstybių klausimui. Dabar šio forumo dalyviai, įvairių valstybių delegatai, turėjo progą patirti, kad Baltijos valstybių žaidžia Amerika laiko tebegyva ir tos žaidžios kaltininku laiko Sovietų Sąjungą.

Antra, delegacijos narių kalbos rikiuojasi pagal valstybės departamentų direktivas. Turim pagrindą manyti, kad Derwinskio pasakymai apie Baltijos valstybes buvo valstybės departamento apibūtinimas.

Vakarių opinijon prasiveržė žinios apie naujausius tikėjimo persekiojimo Lietuvoje faktus — apie Prienų kun. Zdebskio ir Raseinių kun. Bubnio nuėmimą kalėti už vaikų katekizavimą.

Prasiveržė ir pačių lietuvių mėginimas pasiekti pasaulio opiniją dėl Sovietų naujausios praktikos — bepročių namų tiem, kurie nepritaria režimo tam ar kitam veiksmui. Vakarių spaudoje buvo paskelbta apie "Lietuvos intelektualų grupę" atsisakymą ir tarptautinį psichiatrų kongresą Meksikoje. Atsisakyme prašė J. Tautas iširti Sovietų psichiatrinę kankinimo praktiką.

Lietuvoje tos praktikos žinomiausia auka buvo prof. Kazlauskas, tarptautinio masto filologas. Buvo taip pat žinia,

kad tą pačią bepročių namų praktiką norėjo pritaikyti ir Siemui Kudirkai.

S. Kudirkos išdavimo metinės rado naujo atgarsio Amerikoje. Televizija ir spauda vėl rodė vainiko nuleidimą į Atlantą; rodė vaikų demonstraciją Washingtono. O Chr. Sc. Monitor (lapkr. 19) rašė, kad Kudirkos incidentas paveikęs vyriausybės išdirti aiškias taisykles bėglių globali, ir tos taisyklės būsimosios paskelbtos mėnesio eigoje.

Prašnektą ir apie Sovietų elgesį su nuteistuoju Kudirka priverčiamųjų darbų lageryje. Tenka čia tik pridurti, kad, naujausiom žiniomis, kaip žiauriai sovietai elgiasi su Kudirka, taip žiauriai ir su jo žmona. Atėmę butą ir baldus, išmetę ją į gatvę. Eilę naktų ji turėjo gatvėse praleisti, iki atsirado gerų širdžių, kurios priėmė ją į savo neerdvius butelius. Režimas reikalavęs, kad ji paskelbtų pasmerkimą savo vyrui, tada duosiąs jai butą ir darba.

Kai tokios nelinksmos žinios iš Lietuvos pagausėjo Vakaruose, norėtum tikėti, kad tokiame fone susirenkas ši savaitgalį Vliko seimas Detroito savo svarstymuose susilaikys nuo teorinės reikšmės kalbų apie igaliojimus bei prerogatyvas, o labiausiai susitelks prie konkrečių veiksmų, ką Vilkas savo jėgom galėtų nuveikti. Antra, matydamas laisvės akcijoje gausėjant iniciatyvas, nežiūrės į kitus kaip į konkurentus, varžovus, bet kaip į talkininkus tam pčiam darbui. Jausdamasis seniau tą darbą dirbęs, eis pas jaunesnius, informuos bei informuos, kad darbai būtų suderinti ir pasiektų didesnio efektyvumo tylą laužant ir paramos ieškant.

Bažnyčios persekiojimas pavergtoje Lietuvoje

Raudonasis tvanas užliejo mūsų laisvą šalį 1940 birželio 15. Rusiškieji okupantai kultūriškai pradėjo įtvirtinti savo santvarką, priešišką žmogaus prigimčiai. Jau 1940 birželio 30 Justo Paleckio vyriausybė vienašališkai nutraukė konkordatą su Sv. Sostu ir įsakė nuncijui Centozo išvykti iš Lietuvos. Santykiai su Bažnyčia buvo nutraukti.

Tas santykių nutraukimas, neva teisinis, tapo faktiniu Bažnyčios įvergimu. Tai buvo smurtiškos užmačios Bažnyčią ir jos organizaciją sunaikinti, paversti ją komunistinės masinės dalimi, kuri turėjo savo valia padėti įgyvendinti komunistinę ideologiją, pagrįstą filosofiniu materializmu. Bažnyčia apsisprendė vykdyti Jėzaus patarimą: "Atiduokite cezariui, kas yra cezario, Dievui — kas yra Dievo". Tikinčiųjų rūstus tylėjimas nereiškė sutikimo ar pritrimo, bet atitiko lotynų posakį: "Cum tacet clamant".

Susovietintos Lietuvos gaudė Dekanozovas nedviprasmiškai atskleidė vysk. V. Brizgijū komunistinės valdžios pažiūrą į religiją ir įsakmiai patarė dvasininkijai būti lojaliai naujai santvarkai. Kas Sovietų Rusijoje buvo padaryta per 20 metų, Lietuvoje turėjo būti pa-

daryta per dvejus trejus metus.

Artėjas karas su Vokietija vertė Maskvą būti santūria ir nevykdyti religinio genocido planų.

Per pirmąją bolševikinę okupaciją (1940-41) dvasininkai palyginti mažai nukentėjo. Masinių deportacijų metu (1941) buvo išvežti tik 9 kunigai. Bėgdami NKVD daliniai bestialyškai nužudė 15 kunigų. Tačiau antros okupacijos tėkmėje (1944 iki šiandien) okupantai įvykdė su kaupu Bažnyčios, dvasiškijos ir tikinčiųjų naikinimą ir persekiojimą.

Ypatingai nukentėjo episkopas ir dvasiškijs Arkivyskupas M. Reinys, koadjutorius ir apaštališkas Vilniaus diecezijos administratorius, 1947 buvo areštuotas, nuteistas ir išvežtas į Vladimirą (netoli Maskvos) kalėjimą. Ten mirė 1953. Vysk. Reinys viešai, ex cathedra paskelbė, kad jis nepasirašė pareiškimo, palaikančio S. Rusijos užsienio politiką. Žinoma, NKVD negalėjo jam už tai atleisti.

Panevėžio vysk. K. Paltarokas mirė 1958 sausio 3.

Apaštališkas Vilniaus ir Panevėžio diecezijos administratorius vysk. J. Steponavičius 1961 buvo ištremtas į Zagarę,

kur iki šiol gyvena namų arešte. Jis buvo nubaustas už atsisakymą įšventinti į kunigus tris NKVD agentai.

Kaišiadorių vysk. T. Matulionis buvo slaptai konsekuotas vyskupu (tuomet jis gyveno Rusijoje) ir 1929 paskirtas Mergelių arkidiecezijos administratorium. Tačiau greitai buvo suimtas ir gaminiojamas iš vieno kacetito į kitą, iš vieno kalėjimo į kitą. 1933, iškeistas į komunistas, grįžo į Lietuvą. 1943, vysk. J. Kukta mirus, paskirtas Kaišiadorių ordinaru. 1946 vėl buvo NKVD suimtas ir įkalintas Vladimirė. 1956 grąžintas į Lietuvą. Pareigų nebuvo leista eiti. 1958 buvo ištremtas į Seduvą. 1962 rugpjūčio 20 ten mirė. Tai, tur būt, daugiausia kentėjęs Lietuvos vyskupas. 1936 popiežius Pijus XI audiencijos metu vysk. T. Matulionį pabučiavo ir pasakė: "Garbė lietuvių tautai, kuri davė tokį didvyrį." Kalinaus ir kankinamas, vysk. T. Matulionis laikėsi didžiadiškos. "Jūs manęs neįbauginsite", sakydavo, "Aš dėkoju Dievui, kad galėjau kentėti už Kristų."

Kaišiadorių vysk. V. Sladkevičius 1953 suimtas ir ištremtas į Nemūnėlio Radviliškį.

Darbininko koncerte iš k. solistė Gina Čapkauskienė, pianistė-akompaniatorė Mmė Madeleine Roch, vyrų vokalo vadovas ir solistas Antanas Keblys. Darbininko koncertas buvo lapkričio 20 Richmond Hill mokyklos salėje. Nuotr. R. Kisieliūsis

Ten iki šiol laikomas namų arešte.

Laikiniai Kaišiadorių ir Panevėžio vyskupijų administratoriai Meilus ir Sidlauskas buvo iš pareigų pašalinti.

Kaišiadorių ir Panevėžio diecezių administratoriui monsinjorui Bakšui nebuvo leista nuvykti į Vilnių.

1946 Telsių vysk. V. Borisevičius buvo apkaltintas partizanų rėmimu. Buvo nuteistas mirti. 1947 sausio 3 Vilniuje buvo sušaudytas. Nors yra ir kita versija: jis kaip numeris (be pavardės) buvęs išvežtas į Turkstaną ir ten kalėjime mirė.

Telsių diecezijos vysk. pagalbininkas Pranas Ramanauskas 1946 už pagalbą partizanams buvo nubaustas 20 m. kalėti ir išgabentas į Vorkutą. 1956 kaip invalidas grąžintas į Lietuvą. NKVD jam neleido eiti pareigų.

Po 1954 buvo nominuoti ir konsekuoti vyskupai P. Mažeckis, V. Sladkevičius ir Julijus Steponavičius.

1965 monsinjoras J. Labukas-Matulaitis buvo konsekuotas vyskupu Romoj. Jis administratoriaus Kauno ir Vilkaviškio diecezijas. 1968 Maskva leido konsekuoti monsinjorą J. Pletkų (Telsių diecezijos). 1970 buvo konsekuoti vyskupais L. Povilonis ir R. Krikščiūnas.

1940 Lietuvoje buvo apie 1453, o 1967 tik 848 kunigų. Tuo pačiu laiku buvo 100 kunigų kalinti ir 180 deportuoti į Sibirą. Vėliau gavo leidimą grįžti į Lietuvą apie 130 kunigų, daugiausia invalidai.

Tie trumpi, bet rūstūs skaitmenys tik iš dalies atskleidžia katalikų Bažnyčios ir tikinčiųjų tragiką Sovietų Rusijos okupuotoj Lietuvoje. Reikia dar pažymėti, kad virš 500,000 lietuvių, daugiausia katalikų, buvo deportuoti mirčiai ir kacetui. Nemaža dalis jų mirė, daliai buvo leista grįžti. Bet dar iki šiol S. Rusijoje yra apie 168,000 lietuvių.

Vyskupai, kunigai ir tikintieji liko ištikimi Kristui. Jie kentėjo ir mirė už tikėjimą, neaukdam ir nesitikėdami joki atlyginimo žemė. Jų kancija, jų pralietas kraujas turėtų pelnyti Lietuvai kardinolo purpurą. Tito kalėjime sėdėjęs vysk.

bės reikalus seime ir šiaip jau kovodamas už blaivybę savo nuolatiniuose keliuose po visą Lietuvą. Buvo laikai, kai dr. Eretas buvo vienas iš populiariausių blaivybės idėjos propagatorių Lietuvoje, bet po to, kaip jis ėmė trauktis iš visuomeninio kultūrinio veikimo labiau ir akademinę plotmę, jo blaivybinis veikimas liko nutumtas į antraeilį planą. (Bus daugiau)

Stepinacas buvo juo apvilktas. Toks mostas, parodytas lietuviui, būtų neišmatuojamos svarbos moralinis akstinas nepavargti kovoj prieš dialektinį materializmą. O kova bus dar ilga!

Okupuotoj Lietuvoj šimtai tūkstančių lietuvių veda nelygią kovą prieš ateizmą ir kaip krikščionys, ir kaip lietuviai. Religijos ir tautiškojo sintezė yra naši ir palaiminga. Tai turėtų būti pastebėta.

Komunistų okupuotoj Lietuvoj Bažnyčia, dvasininkai ir tikintieji yra antrūšiai pliečiami. Bažnytinis reikalas ten sprendžia tikybės reikalų igaliotinis Justinas Rugienius. Jis operuoja baudžiamojo kodekso 143 paragrafu. Už nesilaikymą įstatymų, atskiriantį Bažnyčią nuo valstybės, gresia vieneri metai kalėjimo ir 100 rublių piniginių bauda. 227 paragrafas draudžia organizuoti grupes, kurių priedangoj galėtų būti praktikuojamos tikybines pratybos. Tas pats paragrafas leidžia organizatorius vadus bausti ištėrimu, 5 metais kalėjimo ir nuosavybės konfiskavimu. Dalyviai gali būti baudžiami 3 metais laisvės atėmimo arba 1 metais kacetito.

Kunigas gali skelbti tikybės mokslą tik bažnyčiose. Jis negali kritikuoti vyriausybės potvarkių, vesti antiateistinės propagandos arba kviesti, kad žmonės nepasiduotų ateistinei propagandai.

Kunigam uždrausta organizuoti grupes bažnytinei socialinei veiklai bet kokia forma, kaip sportas, tikybės mokymas bažnytinio choro dalyvių ar vaikų paruošimas pirmajam komuni-jai. Uždrausta net komunistus ir ateistus laidoti su bažnytinėmis apeigomis.

Kunigai negali užsiimti labdaryste. Jie negali teikti sakramentų pvz. paskutinio patepimo, net prašant, viešame pastate ar ligoninėje.

Procesijos leidžiamos tik šventorių. Kunigai negali reikalauti atlyginimo. Jie negali išleisti jokių ipareigojančių potvarkių. Savanoriškos rinkliavos tik bažnyčiose. Bažnyčia neturi juridinių asmenų teisių. Kongregacijos negali pačios sau atstovauti teismuose. Jos negali turėti nuosavybės. 1958 iš parapijų buvo atimtos kapinės. 1961 uždraustas kalėdojimas.

Maldos namai — valdžios nuosavybė. Reikia mokėti nuomą. Kauno Katedra apdėta 6000 rublių nuoma. Visos parapijos ir visi kunigai turi būti registruojami. Tikybės reikalų igaliotinis gali leisti statyti naujus maldos namus arba uždaryti senus. Tas pats igaliotinis duoda kunigam darbo leidimus. Už nusizengimus gali

(nukelta į 4 psl.)

JUOZAS

ERETAS

TARNYBOJE LIETUVAI

(11)

Šitas galingo užsimojimo politikas ir šiaip jau įdomus asmuo negalėjo neimponuoti jaunam dr. Eretui ir savaime jo netraukti į savo veikimo orbitą. Dirbti su tokiu žmogumi, kuris turėjo daug davinį būti vadu seimui laikais, buvo jaunam žmogui ne tik įdomu, bet ir tiesiog nenugalimai žavu. Visa tai padidino dr. Eretui pagundą pasileisti politinėje karjeros keliu. Jis šitai pagundai ir pasidavė. 1923 m. pavasarį jis praėjo nuo I apygardos (Marijampolėje) į II Seimą, iš kurio, jei neklystu, išėjo nelaukdamas jo kadencijos galo.

Seime dr. Eretas labiausiai atstovavo tokiem kultūriniam reikalams, kaip jaunomenės globa, blaivybė, švietimas, ir mažai buvo aktyvus grynai po-

litiniuose klausimuose. Apskritai, šitas žymus organizatorius, gabus kalbėtojas ir vaisingas pradininkas (iniciatorius) nei partijoje nei seime nepalikto žymesnių pėdsakų iš savo veikimo. Buvo tam ištiesa eilė priežasčių. Dr. Eretas neturėjo iš tikro pakankamai davinį lietuviškajai politikai varyti seimui laikais. Per mažai dar surištas su lietuvių visuomenės šaknimis, jis, be to, pasižymėjo ypatybėmis, kurios nebuvo palankios politiniam vadovavimui. Tam tikras individualizmas, kartais politinio taktikos stoka, nesistengimas daryti sau draugų, nepaisymas greit augančio priešininkų skaičiaus ir šiaip jau nenoras atsidėti politinei akcijai su visa siela, — visa tai padarė, kad šita akcija negali būti pavadinta tikrai

sėkminga, palyginant ją su kitomis jo veikimo sritimis.

Politinėje akcijoje dr. Eretas viena tikrai yra pasiekęs: vienu kitu neapmąstytu žodžiu, vienu kitu neatsargiu žygiu, o ypač savo tikslumui, kuris pas mus dažnai laikomas didele nuodėme, jis prisigaminio daug atkaklių ir kartais nesugebančių apie jį objektyviai spręsti priešininkų, kurie kiekviena proga buvo pasiryžę pulkti į visomis turimomis priemonėmis. Ypač aštri ir dažnai neteisinga kampanija prasidėjo spaudoje, kuri protarpiais, proga pasitaikius, pasikartoja net iki šiol. Žmonės, kurie lengvai dovanoja stambius faux pas žymiausiems mūsų visuomenės politikams, kartais sugeba prikalbėti visus vežimus iš kokio nors vieno nereikšmingo dr. Ereto pasielgimo.

Šios kampanijos akivaizdoje vienas dalykas turi būti ypatin-gai pabrėžtas: nežiūrint, kartais žiaurių ir neteisingų puolimų, dr. Eretas, mano žiniomis, nėra vienu polemikos žodžių neat-sakė savo puolikams ir nesistengė atremti smūgių tuo pačiu ginklu. Maža to: tiems, kas su juo suėdavo tokiuose momentuose, netekdavo girdėti iš jo lūpų nė vieno nusiskundimo, nė vieno kartesnio žodžio savo priešininkų adresu: jis tik kuriu laikui pasidarydavo labiau susimastęs ir melancholiškas nusiteikęs...

Man visados imponuodavo šitokia stojiška jo laikysena. Gaila tik, kad dažnokai nedžentelmeniškai jo priešininkai ne-siteikė pamąstyti apie tai, ar šitaip būtų elgęsis politikas karjeristas, savanaudis demago-gas ar nesuvaldomos ambicijos žmogus.

Visuomenis kultūrinis veikimas

Lygiagrečiai su politine akcija, ir net anksčiau prieš ją ir vėliau po jos, dr. Eretas dirbo visuomeninį kultūrinį darbą ir dirb reik pripažinti, daug sėkmingiau negu politinį. Turėdamas organizacinį stažą nuo jaunų dienų, aktyviai nusi-statęs liaudiškumo socialinio teisingumo ir krikščionybės linkme ir turėdamas prieš akis skirtumą, kurio yra tarp Lietuvos ir Vakarų Europos valstvių, jis negalėjo nurimti faktiškoje mūsų gyvenimo padėtyje, nepabandęs įnešti į jį naujos srovės ir nugalėti visų pirma jo amorfiskumą ir inercin-gumą. Savo tikslams siekti jis pasirinko tris aktualias mūsų pokariniame gyvenime priemo-nes: blaivybę, sportą ir jaunomenės organizacijas. Šito mis linkmėmis ir ėjo jo visuomeninis kultūrinis veikimas.

Paragintas a.a. kan. Tumo, jis prisidėjo 1921 m. prie Lietuvių Katalikų Blaivybės D-jos atgaivinimo ir blaivybės laik-raščio "Sargybos" įkūrimo. Sykiu ėmė sugestiuoti reikalą įkurti blaivybės avangardą vai-

kų "Angelo Sargo" draugijos pavaldai su savo organu "Angelas Sargas". Šitos idėjos įtalemniškai jo priešininkai ne-siteikė pamąstyti apie tai, ar šitaip būtų elgęsis politikas karjeristas, savanaudis demago-gas ar nesuvaldomos ambicijos žmogus.

Man visados imponuodavo šitokia stojiška jo laikysena. Gaila tik, kad dažnokai nedžentelmeniškai jo priešininkai ne-siteikė pamąstyti apie tai, ar šitaip būtų elgęsis politikas karjeristas, savanaudis demago-gas ar nesuvaldomos ambicijos žmogus.

Kultūros židinyje didelių rūpėtingumų ir kantrumu tvarkoma New Yorko lietuvių kartoteka. Dirba L. Tu-tinienė ir S. Bobelienė. Nuotr. V. Mažello

Dailininkas Adomas Galdikas Kultūros Židinyje

Po dail. Adomo Galdiko mirties dvejų metų bėgyje buvo suruoštos 4 jo kūrinių parodos: Chicagoj, Bostone, Waterbury ir Philadelphiaj. Visur jos buvo sėkmingos: gausiai lankėsi žmonės, gerėjosi kūrinių ir naudojos proga juos įsigyti. Dabar atėjo eilė New Yorkui. Adomo Galdiko paveikslų paroda atidaryta gruodžio 11 Kultūros Židinio patalpose. Tai įdomu ne vienu atžvilgiu.

Pirmiausia, dail. Galdikas šiame mieste praleido visą poetinį gyvenimą, kurdamas, dalyvaudamas lietuviškoj veikloj ir grumdamasis su pragyvenimo sunkumais. Pagaliau pasiekė jam įsikurti nuosavoj patalpoje Brooklyne, kur jau atsirado palankesnė aplinka piešti. Žmonės pirkė jo paveikslus, ir dailininkas galėjo pragyventi iš meno. New York'e įvyko ir visos šešios A. Galdiko parodos amerikiečių meno galerijose. 1956 jis priimtas net į garsų Whitney muziejų dalyvauti šio krašto akvarelisčių metinėj parodoj. Iš New York'o Galdikas siuntė savo paveikslus ir į kitas žymias parodas, kaip Corcorano Washington'e (1959), Chryslerio (1958) bei Columbijos meno muziejų (1959) ir t.t.

Bet nesigarbinau šiais garsiais meno centrais, dail. A. Galdikas labiausiai troško, kad jo paveikslai patektų į lietuvių rankas. Daug laiko jis nutraukė nuo kūrybos, rėmindamas juos, rodydamas lietuviams pirkėjams, pakuodamas ir siuntindamas į lietuviams ruošiamas parodas. Galdiko sutelktinė kūryba matė Chicago, Clevelandas, Los Angeles, Waterburis, Bostonas ir kiti miestai, tačiau New York'e nėra buvę jo parodos lietuvių visuomenei. Net 70 metų amžiaus suaktis praėjo be nieko. Tai atsitiko daugiausia gal dėl patalpų. New York'o lietuvių neturi salės, kur būtų įmanoma dailiai išskibinti gausesnį rinkinį meno paveikslų. Tad nenuostabu, kad Galdikas labai domėjosi Kultūros Židinio statyba, su pramatyta meno galerija. Gyvendamas visai arti, jis dažnai bėgdavo ant kalnelio, kur turėjo iškilti lietuvių kultūrinis pastatas, nuolat klausinėjo, kada tai bus, ir visai paruošė savo didžiąjį parodai, skirtai New York'o apylinkės lietuviams.

Deja, jis pats tos parodos nesulaukė, nes staiga turėjo išsiiruoti į amžinybę. Mes jos sulaukėme, ir galime pasidžiaugti, kad ta paroda bus didelė, rūpestingai atrinkta, sutvarkyta ir skirta New York'o apylinkės lietuvių visuomenei, kuri dar nėra mačiusi Galdiko meninio palikimo. Čia lankytojas atras visų dailininko laikotarpių kūrinių, pradedant 1945 metais ir baigiant paskutinėmis gyvenimo dienomis.

Vieniem Galdikas gal yra labiau įdomus temperoje, kur tyriausios spalvos nežemišku siautuliu išsiliesia į pavasario

bei rudens peizažus. Tenai mes jau nebejaudiname kasdienės gamtos, bet labiau jos dvasią bei galią ekstazinę būseną. Tai gili vaizdinė poezija, kuri pakelia žmogų nuo vargios tikrovės į estetinę gerę. Tokiais kūriniams Galdikas visą laiką buvo užimtas tiek Europoj, tiek Amerikoj. Tik gal tas skirtumas, jog tenai išsireiškė mažesniu formate ir laikėsi artčiau prie tikrovės, o čia gi — plačiau laisviau ir pusiau arba net visai abstrakčiai. Paskutinio dešimtmečio jo temperiniai paveikslai daugiau turi ryšio su pasaulinio meno linkme, nors dailininkas išlieka savitame pavidaile ir nepasiduoda įjungiamas į sroves. Išlieka spalvų poetas, kurio peizažuose medžiai, kalvos, lygumos, telkiai ir debesys dainuoja melodingą lyrinę giesmę, gaudinantią lietuvių ir nelietuvių širdį. Parodoj bus gausu temperos kūrinių įvairiausio formato.

Kitus gal labiau domins Adomo Galdiko aliejinė tapyba.

Ji, žinoma, monumentalesnio ir dramatiškesnio pobūdžio. Aliejinę techniką nereikia taip skubėti, kaip temperinę. Galdikas dirbo abiem kryptimis. Sukurdamas gamtą, spalvinę ir vaizdinę kūrinių originalumą visur tas pats, tik aliejinę tapybąjo dailininkas ilgiau turėjo progos išpuoselėti faktūrinį paviršių. Tapydamas aliejumi, jis su užsidegimu išieškodavo kiekvieną paveiklo kampelį, praturtindamas jį gražiausiais spalviniais niuansais. Kartais išsitaravo, jog kiekviena jo paveiklo detalė jau yra savyje paveikslas. Galdiko aliejiniai kūrinių pasižymi ypatingu tapybiniu turtumu. Jis net yra bandęs, kaip sakydavo, nuosakę aliejinę techniką priversti prie dinamiškų temperos reikalavimų. Šioj parodoj bus daug įvairaus formato Galdiko aliejinų darbų.

Pagalau parodos lankytojai galės pasigėrėti ir Galdiko piešiniais, kurie dar mažai kam matyti. Piešiniai, spalvoti ir ne-

spalvoti, pasižymi ypatingu spontaniškumu ir linijų grožiu. Čia Galdiko, kaip grafikos specialisto ir profesoriaus, itin sava sritis. Jis neužsiėmė medžio ar lino raizniais, bet nuolat piešė gamtą, grafiškai dokumentuodamas jos alsavimus. Iš tų piešinių vėliau Galdikas sukurdamas didelius paveikslus temperoj ir aliejui. Bet jie patys yra atbaigti kūrinių, kurie liudija Galdiką buvus ne

vien iškilų tapytoją, bet ir puikų grafiką. Į tuos piešinius pravartu atkreipti dėmesį visiem ir jų įsigyti galimai daugiau.

Šioj parodoj žiūrovui tikrai bus įdomu matyti ir paskutinį paveikslą, prie kurio jisai sukritę, nepajėgdami užbaigti. Pažymėtina, jog tai lietuviška koplytėlė, labai numylėta ir kartkartėmis įamžinta jo kūry-

(nukelta į 5 psl.)

Bažnyčios persekiojimas Lietuvoje

(atkelta iš 3 psl.)

juos atimti, gali patraukti teismo atsakomybėn. Netekę leidimo kunigai turi susirasti darbo įmonę, nes kitaip išstremiami į kacetą.

Tokia padėtis yra iki šios dienos.

New York Times lapkričio 27 pranešė, kad Prienuj parapijos klebonas Juozas Zdebskis ir Raseinių klebonas P. Bubnis buvo areštuoti už vaikų mokyklų tikybos bažnyčioj ir nubausiti vienerius metus kalėti. Kun. Zdebskis buvo tardymo metu taip sumuštas ir sužalotas, kad motina, atėjusi jo aplankyti, vos atpažino. (žiūr. Darbininko nr. 76, psl. 1).

1969 kunigai Dumbliuaskas, Garliavos ir Išlaužo klebonas, ir Tamulevičius bei Zdebskis buvo nubausiti už įteikimą 40 Vilniaus diecezijos kunigų pareikšimo SSRS ministerių tarybos pirmininkui. Iš jų buvo atimti leidimai eiti kunigo pareigas.

Lietuvos katalikai atkakliai spirsiąsi komunistiniam smurtui. Štai ką rodo faktai.

Keturi vyskupai ir apie 170 kunigų tapo kankiniais už ištikimybę tikėjimui.

Nuo 1940 iki 1971 nė vienas vyskupas nepasidavė komunistiniam smurtiniam spaudimui.

Yra iki šiol pakankamai norinčių tapti kunigais, nors valdžia juos visap diskriminuoja. Iš 440 kunigų, išventintų 1940-68, tik 17 tapo iškunigijai.

Paskutiniaisiais metais Lietuvos Bažnyčia prabilo. Vis dažniau pasiekia mus žinios, atskleidžiančios tikinčiųjų atkaklumą ir pasiryžimą kovoti prieš vykdomą persekiojimą ir paniekinimą. Tai įrodo kun. Antano Šeškevičiaus byla, Vilkaviškio ir Vilniaus diecezijų kunigų raštai SSRS ministrų tarybai.

kinis" automobilio atidavimas kito asmens žinion (control), arba "pasisamdymas vietos" automobiliiui pasistatyti. Pirmuoju atveju "parking lot" savininko atsakomybė savo klientų atžvilgiu yra griežtesnė.

Patariu nueiti pas savo advokatą. Kai Tamstos jam pasakosit "svarbiausias" (esencial) aplinkybes, jis Tamstom pasakys, ar apsimoka bylą kelti, ar ne. Jei jis nutars, kad yra pagrindo bylą kelti, žinoma, jis turės įrodyti, kad "parking lot" savininkas buvęs "neatsargus" (negligent) Tamsų atžvilgiu.

Bendrai, nesuprantu kodėl žmonės nepasirūpina sužinoti iš savų draudimo agentų, kokios rūšies draudimus jie turi ir kokių neturi. Tokias žinias pravartu turėti apsidraudžiant, o ne ištikus nelaimės. Vadinamasis "theft" draudimas nėra toks jau brangus, kad reikėtų jo atsisakyti.

Jei žmonės ir nutaria neturėti vadinamojo "collision" draudimo, tai turėtų atskirai apsispręsti, ar jiems verta atsisakyti ir "theft" (vagystės) draudimo mūsų laikais ir mūsų sąlygomis, kai automobilio pavogimas nėra jau toks retas atsitikimas.

ATSAKYMAI TEISINIAIS KLAUSIMAIS

Adv. Dr. M. ŠVEIKAUSKIENĖ sutiko šiame laikraštyje duoti paaiškinimų ir patarimų teisiniais klausimais Darbininko skaitytojams. Klausiant reikia pažymėti, ar skaito Darbininką. Klausimai siųstini jos adresu: Dr. M. L. Šveikauskas — Attorney-at-Law, Cooperative Bank Plaza, 1864 Centre Street, West Roxbury, Mass. 02132.

AUTOMOBILIO PAVOGIMAS Klausimas

Nutarę važiuoti į susirinkimą, pasiėmė savo automobilį, kurį mes paprastai pasistatom netoli tos vietos. Tačiau tą vakarą negalėjome rasti automobilio vietos ir turėjome jį pastatyti "parking lot" už tris dolerius. Išėję iš susirinkimo, nuėjome į tą vietą; žiūrime, automobilio nėra. Iš karto pamane, kad ne į tą vietą nuėjome, bet pasirodė, kad ta pati vieta, tik automobilio nebėra.

Nuėjome ieškoti. Gal sakom, surasim žmogų, kuris tą vietą saugo, bet nieko neradom. Ten buvo lentelė, kurioj buvo parašyta, kur skambinti "emergency" (netikėtumo) atveju. Paskambinom. Atsako kažkokia moteris. Sako, dabar nieko nėra, skambinkit iš ryto.

Tada paskambinom policijai. Tie atvažiojo. Nenusiminkit, sako, greičiausiai kokie vaikai laikiai pasiėmė automobilį pasivažinėti. Sako, nebebus gazono, jie paliks automobilį, ir mes suradę jį tuoj paskambinsim. Jie mus parvežė namo.

Is ryto vyras paskambino savo draudimo agentui. Sako, mum pavogė automobilį. Draudimo agentas ramiausiai sako: deja, jūs neturite "theft" (vagystės) draudimo. Vyras nubėgo į kokių nors parduotuvę, kad mes tokio draudimo neturim.

Nepraleiskite negrįžtančios progos!

Atlankiusieji Romą visi patvirtina, kad LIETUVOS KANKINIŲ ATMINIMUI KOPLYCIAŠV. Petro bazilikoje iškalbingai skelbia lankytojams Lietuvos vardą ir mūsų pagarbą kentėjusiems už Dievą ir Lietuvą.

Kad to istorinio paminklo kūrėjų tarpe liktų ateičiai mūsų ir mūsų savųjų vardai, savo auka padėkite išmokėti jo įrūšimo išlaidas.

Rašykite:

LITHUANIAN MARTYRS' CHAPEL

2701 West 68th Street
Chicago, Ill. 60629

Dailininkas Adomas Galdikas piešiant paveikslą. Jo kūrinių paroda bus gruodžio 11-14 Kultūros židinyje. Nuotr. V. Maželis

Draugystė

Veido raukšlės gilėja,
bet saulės tekėjimo dienos arti.
Žydi kaip orchidėja
vargo jauno ir džiaugsmo pirma praėjusi.

Parklupo tenai nužydėjusi
vasara. Nuo Kamajų grindinio
iki Angelo miesto lydejomės,
ranka vos lietė ranką,
mintimis girdėmės.

Rudenio vaisiai svyra,—
Tavo šypsniu džiaugiuos.
Ir ašaros tyros
grimzta žvilgsnio jautraus atspindžiuos.

Tavo veidą sugėrus
(žiedas raudonas ilgai dar žydės)
vėsi diena atsiklaupia ir tyli.
Graudžias pro uolas gyvenimo upė,
spinduliais tebeslysta nuo mūsų jaunystės
nuo bendros pakelės. [viršukalnio,

Kaip saulė pati atkaili
(ar gėlės galėtų vysti?)
Tavo lietus daiktus paglostau...
Nors veido raukšlės gilėja,
šildo žiedų šypsena,—
čia tik viešojo draugystė.

Aleksandrai K. — ALE RŪTA
1971 m. vasara

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINI-DOVANAS Į LIETUVĄ

ir įvairūs USSR kraštus
naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

(Licensed by Vnešposlytorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

Tel. (212) 581-6590
(212) 581-7729

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjams NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės; jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma—skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

• ALLENTOWN, PA. — 126 Tilghman Street	HE 5-1654
• BALTIMORE, MD. — 1900 Fleet Street	DI 2-4240
• BROOKLYN, N.Y. 11218 — 485 Mc Donald Avenue	IN 7-6465
• BUFFALO, N.Y. — 701 Fillmore Avenue	TX 5-0700
• CHICAGO, ILL. — 1241 No. Ashland Avenue	HU 6-2818
• CHICAGO, ILL. 60629 — 2608 W. 69th Street	WA 5-2787
• CLEVELAND, OHIO — 1028 Kenilworth Avenue	PR 1-0696
• DETROIT, MICH. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
• FARMINGDALE, N.J. — Freehold Acres	363-0494
• HAMTRAMCK, MICH. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
• HARTFORD, CONN. — 122-126 Hillside Ave.	249-6216
• JERSEY CITY, N.J. — 219 Montgomery Street	HE 5-6363
• LOS ANGELES, CAL. — 159 So. Vermont Avenue	DU 5-6550
• NEWARK, N.J. — 378 Market Street	MI 2-2452
• NEW YORK, N.Y. — 78 Second Avenue	OR 4-1540
• PHILADELPHIA, PA. — 631 W. Girard Avenue	PO 9-4507
• RAHWAY, N.J. — 47 E. Milton Avenue	381-8997
• SO. BOSTON, MASS. — 396 W. Broadway	AN 8-1120
• SOUTH RIVER, N.J. — 41 Whitehead Avenue	CL 7-6320
• SYRACUSE, N.Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
• TRENTON, N.J. — 1152 Deutz Avenue	EX 2-0306
• UTICA, N.Y. — 963 Bleecker Street	RE 2-7476

PRANĄ PUKĄ AMŽINYBEN PALLYDEJUS

(Tęsinys iš praeito nr.)

JONAS PUZINAS

Lithuanian-American Republican League of Philadelphia. 1944 tos lygos pirmininku buvo stambus verslininkas C. J. Stepanavičius (Stefanovich), vicepirmininku Wm. M. Paschall (Poška), siekęs Philadelphia burmistro vietos, Petras J. Satinskas (Satinsky), patarėju advok. M. M. Slikas (Slikes) sekretoriumi — P. Pūkas. Lyga daug reikėsi 1944 remiant gubernatoriaus Thomas E. Dewey kandidatūrą į JAV prezidentus. P. Pūkas, dirbdamas šioje organizacijoje, daug prisidėjo 1945 pirmą kartą išgaunant iš Pennsylvanijos gubernatoriaus Edward Martin proklamaciją Vasario 16-tosios proga. Gubernatorius 1945 vasario 16 paskelbė Lietuvių Diena ("Lithuanian Day, February 16, 1945"). Besirūpinant proklamacija, raštą gubernatoriui pasirašė C. Stefanovich, Wm. Paschall, P. Staniškis, adv. M. M. Slikas ir P. Pūkas.

Ir 1947 P. Pūkas rūpinosi gauti Pennsylvanijos gubernatoriaus proklamaciją Vasario 16 proga. Sausio 9 įvykusiame organizacijų atstovų susirinkime, kuriame dalyvavo Balfo skyriai, Raudonojo Kryžiaus ir Karo Pergalės Komitetas, sutar-

A. Galdiko paroda

(atkelta iš 4 psl.)

boj. Šis nebaigtas paveikslas toj pačioj padėty, kaip jis liko studijoj simboliškai išreikš Adomo Galdiko asmeninį buvimą tarp mūsų.

Dar primintina jog iš parodos gautos pajamos skiriamos Galdikų monografijai leisti. Tai sunkus užsimojimas, kurio ėmėsi jo žmona, Magdalena Galdikienė. Per šią monografiją su žymaus meno kritiko įvadu, spalvotom iliustracijom ir meniškų apipavidalinimų dail. Adomą Galdiką geriau pažins pasaulis. Tikimasi, jog tada ir j darbų kainos pakils. Monografijos leidimas jau visiškai konkrečiame pavidale. Linkėtina, kad ši paroda taptų jos finansiškas ramstis.

Pagaliau juo ne amžinai taip patogiai bus prieinami Adomo Galdiko kūrinių pirkėjai. Ši paroda Kultūros židinyje yra palankiausia proga visiem ju išgyti, o taip pat ir palengvinti monografijos išleidimą.

Tėv. Leonardas Andriekus, O.F.M.

ta kvietis pagrindiniu kalbėtoju Vasario 16 min. P. Zadeikį. Tuo reikalu P. Pūkas 1945 sausio 10 oficialiai ir kreipėsi raštu į P. Zadeikį.

P. Pūkas rūpinosi, kad JAV kongrese praeitų įstatymas, priimtas pabėgėlius iš Lietuvos į JAV. 1947 birželio 10 P. Pūkas gavė iš senatorius Hardie Scott'o raštą, kur pasižadama remti įstatymą "H. R. 2910", kad DP būtų perkelti iš Vakarų Europos į JAV.

Pagaliau P. Pūkas palaikė dažną kontaktą su Lietuvos pasiuntinybe Washington. Gyvendamas Philadelphiaje, P. Pūkas sekė amerikiečių, lenkų, ukrainiečių spaudą ir, aptikęs Lietuvos reikalus liečiančių žinių, iškart pasirašė reguliariai kas savaitę siuntinėjo Lietuvos pasiuntinybei. Už tai ministeris P. Zadeikis 1943 liepos 27 išreiškė jam padėką ir nemokamai siuntinėjo pasiuntinybės leidžiamą biuletinį "Current News on the Lithuanian Situation". Net ir išsikėles iš Philadelphia į North Chicago, jau būdamas ligonis, sekė amerikiečių spaudą, ypač Chicago Sun-Times, Catholic Standard and Times, ir Lietuvą bei lietuvius liečiančiais klausimais iškarpa siuntinėjo Lietuvos atstovui Washington J. Kacijekui, iš kurio taip pat susilaukė padėkos (pvz. 1966 liepos 22, 1968 kovo 28).

Kaip giliai tikintis, P. Pūkas priklausė Maldos Apaštalavimo Draugijai Sv. Andriejaus parapijje. Veikė ir Lietuvių Romos Katalikų Susivienijimo Amerikoje 20 kuopoje Philadelphiaje.

P. Pūkas, būdamas kuklus, nemėgo sakyti prakalbų susirinkimuose ar minėjimuose. Išimti sudarė 1934 lapkričio 18, kada, Kaziui Kisielui atidarant naują lietuvių radijo programą WDAS stotyje, P. Pūkas per radiją tarė žodį, džiaugdamasis nauja programa ir reikšdamas viltį, jog toje programoje ir mūsų jaunimas pasireikš savo gabumais bei talentais. P. Pūkas buvo daugiau spaudos žmogus. Dalyvaudamas įvairiose organizacijose ir paprastai eidamas sekretoriaus pareigas, daug rašė iš tų organizacijų veiklos ar iš Philadelphiajos lietuvių gyvenimo. Bendradarbiau "Tautoje", "Dirvoje", žurnale "Lietuva", "Amerikos Lietuvių", "Garso", "Tėvynėje" ir kitur. Dirbdamas laikrodin-

ko darbą, platino ir lietuviškąją spaudą. Būdamas lietuviškosios muzikos mėgėjas, P. Pūkas išleido "Lithuanian-American Song List", kur įdėti lietuviškų bei amerikiečių giesmių bei dainų tekstai, pvz.: Lietuvos himnas; Sėjau rūtą; Star Spangled Banner; America; Tu Lietuva, tu mano; Močiute širdelė; The World is waiting for the Sunrise; Till we meet again; Let me call you Sweetheart; Let the Rest of the World go by; Oi močiut, motinėle; Jaunimo giesmė; Moonlight and Roses; There's a long long Trail; Smiles; Auld long Syne; Kai aš turėjau; Ar tu žinai, mano broli; Ar aš tau, sese, nesakiau; Pack up your Troubles ir That old Gang of Mine. Tą dainų rinkinį nemokamai dalino savo klientams ir pažįstamiems.

Gyvenimo saulėlydyje

1961 P. Pūkas pradėjo negaluoti. Netrukus metė laikrodžių taisymo ir brangenybių pardavinėjimo darbą. 1964 pradžioje P. Pūką ištiko stiprokas širdies smūgis. Jau visiškai ligonis tų metų balandžio 29 išsikėlė iš Philadelphia į North Chicago, Ill. (1036 Park Ave.). Kiek atsigavęs, dar išgyveno septynerius metus. Kad ir būdamas ligonis, visą laiką sekė lietuvių gyvenimą, džiaugėsi jo sėkmėmis ir skaudžiai išgyvendavo visokias nesėkmes. Ypač jį jaudindavo pasitaikanti nesutarimai lietuvių tarpe. P. Pūkui labai rūpėjo, kad JAV vyriausybė pripažintų atstautanciją Lietuvos valstybę de jure.

Rėmė P. Pūkas ir Tėvų Pranciškonų Kultūros Židinio statybą. Savo paskutiniame laiške, pridėdamas auką statybos reikalams, P. Pūkas tarp kita rašė: "Mano manymu, būtų nuodėmė prie to garbingo lietuviško kvietimo, Kultūros Židinio statybos, nepripažinti".

Ir 1971 liepos 22 užmerkė akis taurus lietuvis a.a. Pranas Pūkas, prieš pat mirtį ištaręs žodžius: "Lietuva bus..." Kūnas buvo pašarvotas Petrošiaus koplyčioje North Chicagoje, o liepos 26 po gedulingų pamaldų Sv. Altramiejaus parapijos bažnyčioje Waukegan, Ill., palaidotas Ascension kapinėse Libertyville, Ill. Paliko našlę Pauliną Staniškytę Pūkienę, dukterį Ameliją Gelbudienę su vyru Juozu bei vaikaičiu Juozuku ir dukterį Florenciją. Šeimai neteko rūpestingo vyro, švelnaus tėvo, o lietuvių tauta — kuklaus lietuvių bendruomenės nario, visa širdimi mylėjusio savo Tėvų Žemę.

—Lietuvių Fronto Bičiulių

1972 m. studijų savaitė buvo manoma surengti Kennebunkporte, Maine. Ten tų metų vasarą užimtos visos savaitės. Tariamasi tokią savaitę suruošti Kanadoj, Wassagoj, apie 90 mylių į šiaurę nuo Toronto.

Bostone atgaivinta jaunimo sekcija

Spalio 26 Liet. piliečių klubo patalpose Bostone įvyko Lietuvių B-nės Bostono jaunimo sekcijos susirinkimas, kuriame dalyvavo gausus jaunuolių būrys.

Susirinkimą atidarė LB Bostono apylinkės valdybos pirm. Antanas Matjosa ir, paaiškinęs susirinkimo tikslą, pažymėjo, kad vėl atgaivinama jaunimo sekcija, kurios laukia dideli darbai, t.y. pasirušimas antram jaunimo kongresui.

Toliau kalbėjo Brocktono jaunuolės Dovilė Eivaitė ir Dalia Bielkevičiūtė, kurios spalio 23-24 dalyvavo PLJK tautos komiteto suvažiavime Clevelande. Jos papasakojo apie tautos komiteto ateities darbo planus, finansų telkimą, programų paruošimą ir kitus klausimus. Iki lapkričio 25 visos LB apylinkės turi sudaryti PLJK tautos ko-

Adomo Galdiko paveikslas — Žiemos peizažas (tempera)

PERTVARKOMA DARBININKO SPAUSTUVĖ

Ilgai planuotas visos pranciškonų spaustuvės pertvarkymas jau pamažu pajudėjo. Atvežta ir pastatyta visa eilė naujų mašinų. Pereinama į visai kitą spausdinimo būdą — į ofsetą. Su laiku visai nebebus naudojama metalo, visi rinkiniai bus renkami moderniom mašinom, panaudojant ir elektroninį kompiuterį, naujus fotografavimo principus.

Patį sudėtingiausią mašiną — kompiuteris jau seniai pastatytas ir išmėgintas. Ilgai sugaišta, kol pagamintas ir pritaikytas lietuviškas šriftas. Praeita savaitė jau įstatytas ir lietuviškas raidynas ir atlikti pirmieji bandymai. Taip pereinama į ofseto spaudimo būdą.

Pirmiausia tai paliečia Darbininką. Ir šis Darbininko numeris yra paskutinis, atspausstas senu būdu.

Tas būdas buvo toks, kad reikėjo surinkti metalines —

švinines teksto eilutes. Tos eilutės paskui buvo sudedamos į puslapius, sulaužoma. Įdedamos metalinės ar plastikinės klišės, kurias pasigaminavom patys. Taip visa medžiaga, suveržta geležiniuose rėmuose — formose, buvo dedama į spausdinimo mašiną.

Tokiu būdu Darbininkas buvo spausdinamas nuo pat jo pradžios, nuo 1915 metų. Dar bar viskas sustabdoma. Šis numeris yra atsisveikinimas su senom mašinom, sena sistema.

Kokius patobulinimus žada naujoji sistema?

Pirmiausia yra pagreitinamas rinkimo procesas. Pradžioj tekstas bus perrašomas į kaspinus — į juostas kur yra išmušamos atitinkamos skylutės. Tokia skylėta juosta leidžiama į elektroninį kompiuterį. Jis tą juostą "išskaito" ir paverčia raštu, įvairiausiu raštu, kokį tik įprograminsi. Iš kompiuterio iš-

— JAV LB įstatų keitimo komisija išsiuntė laiskus visų JAV LB apygardų pirmininkams, prašydama iki gruodžio 5 atsakyti į 10 klausimų apie apygardų funkcijas ir darbus. Įstatų komisija nori dar karta surinkti apygardų pageidavimus, kaip naujuose JAV LB įstatuose būtų pasiegtas su LB apygardomis.

— Dail. Broniaus Murino paveikslų paroda (Chicago). Čiurlionio galerijoje, vyksta gruodžio 4-12. Minima dailininko 65 metų sukaktis. Apžvalginio pobūdžio parodoj B. Murinas labiau išryškėja kaip akvarelistas.

— Liudvika Krauklytė-Matukienė dr. Ant. Matuko, žmona, po ilgos ir sunkios ligos mirė lapkričio 29 d. 8.30 v.r. Pirmiau ji ilgą laiką gyveno Toronte, Kanadoj. Velionė buvo gimusi 1901 balandžio 1, buvo baigusi Raudonojo Kryžiaus gailestingų seserų mokyklą, po to ilgą laiką dirbo karo sanitarijos valdybos žinioj kaip gailestingoji sesuo. Jos dukterė, vienuolė sesuo Bernadeta, muzikė, yra Matulaidis namų vedėja Putname, antra dukterė, ištejęsi prieš trejus metus, gyvena Australijoj, sūnus Antanas, medicinos gydytojas, dirba Kalifornijoj, sūnus Liudas, ekonomistas, gyvena Toronte.

— Kompoz. Bronius Budriūnas, Los Angeles, Calif., Sv. Kazimiero lietuvių parapijos choro dirigentas ir vargonininkas, gruodžio 10 atvyks į Chicago ir dalyvaus Dainavos ansamblio 25 metų jubiliejui, kurio metu bus pastatyta nauja operetė "Sidabrėnė diena". Muzika komp. Br. Budriūno, tekstas A. Kairio.

— Kun. Boleslovas Lukošius, salezietis, lapkričio 26 mirė okupuotoj Lietuvoj.

— Lietuvos kariuomenės atkūrimo minėjimas Toronte, Kanadoj, įvyko lapkričio 26. Prisikėlimo parapijos didžiojo salėj, Kalbėjo žurnalistas K. Miklovaitis. Meninėj programoj dalyvavo Windsoro mergaičių kvartetas "Austra", Toronto "Gintaras", S. Kairio vardo muzikinis vienetas.

— JAV LB švietimo tarybos pirm. Jonas Kavaliūnas išsiuntė visiem lituanistinių mokyklų direktoriam, vedėjam ir tėvų komitetam lituanistinių mokyklų žiniaraštį, prašydamas visas mokyklas suteikti žinias apie jų naudojamas patalpas, pamokų skaičių, išlaidas, mokesčių už mokslą, metinį biudžetą, dėstomus dalykus, mokinius, mokinių skaičių skyriais, knygyną, mokytojus bei jų adresus ir kt. Žinias reikia pasiųsti JAV LB švietimo tarybai, P. O. Box 438, Beverly Shores, Ind. 46301, iki 1971 gruodžio 5. Jei kas tokio žiniaraščio negavo, prašoma apie tai pranešti švietimo tarybai.

— Mokslo ir pramonės muziejaus "Kalėdos aplink pasaulį" eglučių parodos ir programos sulaukė 30 metų sukakties. Chicago lietuviai tose programose dalyvavo 30 metų be pertraukos. Tad muziejaus vadovybė šiu metų festivalio pirmą dieną — gruodžio 3 — paskyrė Lietuvių dieną. Tą dieną 7:30 val. vak. muziejaus auditorijoj jaunieji vyčiai atliks J. Dauzvardienės montažą "Tradiciinės lietuvių kūčios ir Kalėdos". Nuo 5 iki 8 v.v. restorane bus patiekiami lietuviška vakarienė. Įvairių tautų eglutės, įskaitant ir populiaria lietuvių eglutę, bus galima apžiūrėti nuo lapkričio 27 iki 1972 sausio 2.

— A. Kosyginas į Alžyrą bei Maroką savo delegacijoj nusiųžė ir Lietuvos vad. "ministrų tarybos" pirmininką J. Mačiūną. (E)

KULTŪROS ŽIDINYS — aukos statybai Kultūros Židiniui, Tėvų pranciškonų vienuolynui, jo koplyčiai, spaustuvei (pagal atskirų aukotojų pageidavimus) aukojo:

L.R.K. Susivienijimas	100, anksč. 200, pažad. 500.	A. Spaicys, Woodhaven, N. Y., 1000, anksč. 212, iraso savo mirusią žmoną Mikaliną.
Kun. A. Račkauskas	100, anksč. 100.	S. D. Biručiai, Brooklyn, N.Y., 200, anksč. 70.
Ona Labanauskaitė	100, anksč. 10.	S. Mažatavičius, Brooklyn, N. Y., 10, pažad. 200.
J. Matiukas, Woodhaven, N.Y.,	15, anksč. 30.	Dr. V. Paprockas, Richmond Hill, N.Y., 1000, anksč. 400.
A. Reventas, Woodhaven, N.Y.,	110, anksč. 190, pažad. 1000.	H. Andruska, Woodhaven, N. Y., 100, anksč. 115.
Dr. A. Snieska, Brooklyn, N.Y.,	500, anksč. 115.	N. N. Ozone Park, N. Y., 100, pažad. 1000.
M. Schultz, Woodhaven, N.Y.,	10.	N. N. Woodhaven, N. Y. 200, anksč. 300.
Kun. J. Pragulickas, Elizabeth, N. J.,	100.	A. V. Jankauskai, Woodhaven, N. Y., 50, anksč. 50, pažad. 300.
Kat. Moterų S-ga, Elizabeth sk.,	25.	E. Jankauskienė, Woodhaven, N.Y., 50, anksč. 140.
Dr. L. Plechavičius, Yonkers, N. Y.,	100, anksč. 313.	A. V. Jankauskai, Woodhaven, N. Y., vietoje kalėdinių sveikinių paaukojo 15 dol. Kultūros Židiniui.
L. Daugirdienė, Port Jefferson, N. Y.,	10.	
B. Gedeika, Brooklyn, N. Y.,	500, anksč. 520.	

Laukiama aukų ne tik grynais pinigais, pasizadėjimais, bet ir užrašais testamentuose.

Siųsti:

BUILDING FUND
Franciscan Monastery
680 Bushwick Ave., Brooklyn, N.Y. 11221

Kituose laikraščio numeriuose skelsime kitų vietovių aukotojų pavardes.

Lapkričio 27 New Yorko ramovėnai, šauliai ir savanoriai Kolumbo vyčių salėje surengė Lietuvos kariuomenės minėjimą ir taip pat prisiminė išduotąjį jūrininką Simą Kudrką. Nuotraukoje — Vanda Galbutytė praveda programą.

Nuotr. Lino Vytyvio

Puslapi tvarko L. Gudienė.

Medžiaga siūsti: 14 Cat Rock Rd., Cos Cob, Conn. 06807

NEPAMIRŠKIME

Ruduo. Lapai krinta. Languose išstatyti oranžiniai arbūzai. Halloween — dvasiukų vakaras. Mažieji velniukai ir raganėlės krauna gardumynus į krepšelius. Pinigėlius į oranžines Unicef dėžutes deda. Juos nusiųs vargstantiems pasaulio vaikams. Smagu, kad gali savo džiaugsmu pasidalinti su kitais. Tik kaip galima, kad nė vienas pinigėlis iš tos Unicef dėžutės nepasieks Lietuvos vaikų! O ir ten yra daug — labai daug — neturtingų, alkanių ir sergančių... Ar nepamiršime jų? Ar pririnkime ir jiems pinigėlių į savo taupomas dėžutes? Ar pasiūšime jiems savo aukas per Balfą?

Ir lietuviai turi "dvasiukų vakarą". Tik jis rimtas, tylus, pilnas susikaupimo. Tai — Vėlinės. Mirusiųjų pagerbimas. Senovės lietuviai tą vakarą padėdavo mirusiųjų sieloms — vėlėm — maisto ant kapo, pakurdavo ugnį, kad nesusaltų... Nepriklausomos Lietuvos laikais ypatingai gražiai pagerbdavo žuvusius dėl Lietuvos laisvės karius. Jų kapai būvo puošiami gėlėmis, už jų sielas laikomos gedulingos pamaldos. Kaune, prie Nežinomo kareivio kapo degdavo aukuras. Skambėdavo giesmės. Karo Muziejaus bokšte gausdavo Laisvės Varpas...

Nebeskamba seniai jau Laisvės Varpas. Nebegalima Lietuvoje viešai gerbti tautos did-

vyrių. Tačiau Vėlinių vakarą tenai ant kapų suliepsnoja tūkstančiai žvakučių. Jų mirksinti šviesa be žodžių primena tuos, kurių negalima pamiršti...

Nepamirškime ir mes tų, kurie žuvo dėl Lietuvos laisvės. Prisiminkime tuos, kurie dar vis už ją tebekovoja. Pagalvokime, kaip mes dabar galime padėti Simui.

VASAROS ATOSTOGOS

Nors mūsų vasara pasibaigė, malonūs prisiminimai liko atmintyje. Mano vasara buvo saulėta ir nerūpestinga. Daug kartųėjau maudytis ir pasikaitinti saulėje. Rugpjūčio mėn. aš važiuavau į Simo Kudirkos skautų stovyklą. Ten praleidau daug linksmų valandų su draugėmis.

Mūsų skiltyje buvo 8 mergaitės: šešios jauniausios miegojo vienoj palapinė. Mes pasivadino Meilės Vabalais, bet paskui turėjom pakeisti ir pasivadino Burbuline Guma. Vardas mum tiko: mes niekur neidavom be kramtomos gumos. Mum laužai labai patiko, nes galėjom pasirodyti daug kartų. Mūsų skiltiai teko dirbti virtuvėje viena diena. Mum labiausiai patiko pagaminti ir dalinti maistą. Bet taip pat patiko mum ruošti salotas. Viscs kartu verkėm, kai reikėjo paisyti svogūnus.

Būdama stovykloje, daug ko išmokau: sukurti laužą, virti maistą ant ugnies ir kitų dalykų, reikalingų antram patyrimo laipsniui.

Stovykloje buvo įdomu ir linksma, bet daug kartų susimąstėm ir pagalvojom apie mūsų brolių Simą Kudirką.

Aldutė Bulotaitė, 6 sk. mok.

SMAGIAUSIA VASAROS ATOSTOGŲ DIENA

Vieną gražią dieną mūsų visa šeima išvažiavo pas mano pusbrolius. Mano dėdė turi gražius namus prie miško ir didelį maudymosi baseiną. Tik atvažiavę, mes tuoj išokome į baseiną. Pereitą vasarą aš tame baseine išmokau plaukti. Buvo labai smagu.

Po to mes apsilvokome ir sėdėjome lauke. Kažkas krustelėjo žolėje. Aš pamačiau gyvatę. Gyvatė man parodė savo baltus liežuvių kelis kairus. Aš tada jai iškišau savo liežuvį. Bandžiau ją pagauti, bet ji buvo labai greita. Man pasisekė užbėgti jai iš priekio. Prisiitaikęs, griebiau ją už sprando. Gyvatė buvo slidi ir labai raitėsi. Mano pusbrolis greitai atnešė kibirą. Įdėjome gyvatę į kibirą, kad nebėgėtų pabėgti. Visi atbėgo pažiūrėti. Kiti bijojo gyvatės. Po kiek laiko mums nusibodo žiūrėti į gyvatę ir išvažiavom pasivažinėti dviračiais.

Erikas Bartkus, 6 sk. mok.

Kuo aš džiaugiuosi

PASISAKO TREČIO SKYRIAUS MOKINIAI

...savo lėlėmis. Jos yra labai gražios. Aš aprengiu jas. Savo tėveliais ir sesute. Jie man duoda saldinių ir perka gražius dalykus. Aš mėgstu lėles ir myliu savo tėvelius.

Lyda Kiaunytė

...žiūrėdamas į savo tėtuko "tape recorder" ... savo mašinomis... bet labiausiai savo nauju dviračiu. Jis yra oranžinės spalvos ir juo galima labai greitai važiuoti.

Arūnas Gudaitis

...kada aš gaunu dviratį ir einu į parką... kada gaunu žaidimą... einu į cirką... į kiną... ir valgyti pizza.

Algis Kezys

...automobiliais ir lėktuvais. Aš pastatau aerodromą ir žaidžiu, kad sprogsta lėktuvai ir gaisrininkai negali atvažiuoti užgesinti gaisro.

Paulius Gudelis

...visokiais augalais, medžiais, gėlėmis, daržovėmis ir viskuo, kas auga žemėje. Aš pasodinu gėlių sėklas į mažą vazonėlį ir stebiu, kaip pradeda lįsti iš žemės maži lapeliai.

Vytas Bandžiukas

...pavasariu, nes tada žydi gėlytės, vasarą — nes tada aš galiu maudytis, rudeniu — nes galiu žaisti su krentančiais lapais, žiema — nes galiu čiuožti ant ledo.

Rūta Dragūnevičiūtė

Siuntinių įstaigoje apsilankius

— Na o jei taip dar paspaudus, gal galėtume dar ką nors įdėti?

Didelė, keturkampė dėžė pūpo, išspūstus, kupina visokių daiktelių, o gerasirdė senutė maloniai prašo siuntinių įstaigos tarnautoją, kad kaip nors tuos daiktus suspaustų, kad dar nors šalikas ar krepurė tilptų...

— Juk senas mano brolis, šalta jam...

— Ponia, aš tik įbėgau paklausti, ar negalėtumėt pasakyti, kas tas gipiūras? Aha! Tai šita medžiaga vadinasi gipiūras? Matai, aš visai nežinau, o jie manęs tik prašo: "tik gipiūro, sesule, ir skaryčių"... Na, dėkui, bėgu! Tuoj ateisiu su siuntiniu.

Dar moteris stabtelė prie durų:

— Žinote, vargai užpuolė mano seserį. Karvės neteko, o vaikai maži — reikia pieno. Prašo pagalbos. Na, ir man nelengva: gyvenu iš pensijos, tai atliekamų pinigų per daug nėra. Bet mes čia, Amerikoje, vis kaip nors... O jiems tai vargas — reikės padėti...

Taip pildėsi dėžė po dėžės įvairių daiktų, medžiagų ir net maisto produktų... Taip čia gyvena dėdės, tetos, broliai, pusseserės, rodydami savo nuširdumą pasilikusiem tėvynėje, skuba su dovanomis siuntinių įstaigon. Čia siunčiamieji daiktai surūšiuojami atsiųsiant į

DVASIŲ NAMAS

Dvasių vakare visi eina gaudinti žmones. Vaikai apsirengia labai baisiai. Vieni apsirengia kaip raganos, kiti kaip dvasios.

Mūsų gatvėje yra namas, kuriame niekas negyvena. Dvasių vakare vienas berniukas ten įėjo, ir jis niekad iš ten neišėjo. Dvasių vakaro naktį iš to namo išeina to berniuko dvasia.

Lina Ridikaitė, 4 sk. mok.

KAIP REIKIA ELGTIS KLASEJE

Atėjus į klasę, reikia pasisveikinti su mokytoja ir su draugais. Sukalbėjus maldele, turim visi atsistoti į savo vietas ir tyliai laukti, kol mokytoja pradės pamoką. Pradėjus pamoką, reikia klausyti ir žiūrėti į viską, ką mokytoja daro. Negalima tik sėdėti ir žiūrėti per langą. Po pirmos pamokos reikia laukti tyliai, kol vėl prasidės kita pamoka.

Kiekvieną kartą, kai ateina mokytoja į klasę, reikia atsistoti. Tas parodo klasės mandagumą.

Pamokų metu negalima kalbėti ar išdykaukti su draugais. Tam reikia laukti pietų pertraukos. Per pertrauką galima pasikalbėti, bet greitai reikia vėl eiti į klasę ir tylėti. Prieš pamokų pabaigą vaikai darosi tylesni, nes yra pavargę. Bet kai suskamba paskutinis skambutis, vėl atsiranda jėgų kalbėti. Visi laimingi skuba namo, net ir mokytoja.

Stasys Birutis, 6 sk. mok.

Elvyra Ošlapienė, New Yorko Maironio lituanistinės mokyklos vedėja. Nuotr. R. Kisieliūnas

MES PRISIMENAM SIMĄ...

Simas norėjo pabėgti nuo rusų.

Rusai jį pagavo ir mušė. Livija, Kristina, Andrius ir Ričardas ėjo demonstruoti. Bet Simą iškiso į kalėjimą. Simas myli Lietuvą. Jis yra geras žmogus.

Mes norim, kad Simas būtų laisvas.

Parašė bendrai II-ojo skyriaus mokiniai. Ričardas Kezys iš rašinėlių perskaitė per Laisvės Žiburio radijo programą.

— Simas Kudirka... Mes visi jį žinome. Jis buvo tas lietuvis vyras, kuris, norėdamas laisvės, nušoko nuo rusų laivo ant amerikonių laivo. Jis manė, kad amerikonių jį paims ir nuveš į Ameriką. Bet, vietoj laisvės, amerikonių leido rusams jį paimti nuo laivo... Nei vienas žmogus nepakėlė piršto jam padėti. Lietuviai, man atrodo, labai nusivylė amerikonais. Tie patys amerikonių, kurie už savo laisvę kovojo, už kurių laisvę žuvo tiek daug žmonių...

Dana Norvilaitė, 8 sk. mok.

IŠTRAUKOS IŠ ISTORIJS METRASCIO "BAIGIANTEJII"

Kada pirmieji lietuviai atkeliavo į Jungt. Amerikos Valstybes, tikrų žinių nėra. Jau ankstokai, prieš pirmą pasaulinį karą, lietuvių čia buvo gana daug. Daugiausia buvo paprasti darbininkai, kurie iš savo krašto važiuojo ieškoti geresnio gyvenimo. Tada Lietuva buvo rusų caro pavergta ir rusinama.

Tarp darbininkų buvo nemažai lietuvių studentų, pabėgusių iš Rusijos universitetų, nes jie buvo persekiojami dėl lietuvišybės. Iš jų daugelis stojo į čia esančius universitetus, mokėsi ir ėmėsi burti lietuvius į įvairias organizacijas ir kurti savas parapijas. Leido savus laikraščius ir knygas ir kovojo prieš Lietuvos pavergimą.

Iš sukurtų parapijų dar ir dabar New Yorke yra išlikusios šios parapijos: 1. Švenčiausios Panelės Apreiškimo, 2. Angelų Karalienės, 3. Šv. Jurgio — visos trys Brooklyne. 4. Viešpaties Jėzaus Atsimainymo — Maspeth ir 5. Aušros Vartų — New Yorke.

Raimundas Balsys

Jei "EGLUTĖ" užsakyti, Vaikui džiaugsmą padarysi — Skaityt nuotykius Pupučio, Valandos pavirs minutėm.

Audronė Bružaitė.

Simas norėjo pabėgti nuo rusų. Rusai jį pagavo ir mušė. Livija, Kristina, Andrius ir Ričardas ėjo demonstruoti. Bet Simą iškiso į kalėjimą. Simas myli Lietuvą. Jis yra geras žmogus.

Mes norim, kad Simas būtų laisvas.

Parašė bendrai II-ojo skyriaus mokiniai. Ričardas Kezys iš rašinėlių perskaitė per Laisvės Žiburio radijo programą.

— Simas Kudirka... Mes visi jį žinome. Jis buvo tas lietuvis vyras, kuris, norėdamas laisvės, nušoko nuo rusų laivo ant amerikonių laivo. Jis manė, kad amerikonių jį paims ir nuveš į Ameriką. Bet, vietoj laisvės, amerikonių leido rusams jį paimti nuo laivo... Nei vienas žmogus nepakėlė piršto jam padėti. Lietuviai, man atrodo, labai nusivylė amerikonais. Tie patys amerikonių, kurie už savo laisvę kovojo, už kurių laisvę žuvo tiek daug žmonių...

Rasa Vilgalytė, 8 sk. mok.

...Ką tau tie rusai padarė, tai nežmoniškai. Tu norėjai laisvės, norėjai gyventi kur galima šnekėti ką nori, kur galima savo Dievą gerbti, bet tave pagavo. Amerikonių atidavė tave atgal į tą peklą, iš kurios tu išbėgai...

Andrius Rajeckas, 8 sk. mok.

Gal rusams neatrodo, kad tavo bandymas pabėgti yra gera. Bet ar yra gera, jeigu jie Lietuvą laiko pavergtą?...

Paulius Rajeckas, 8 sk. mok.

...Kaip mes tavim didžiujamės! Tu beveik savo gyvybę atidavei, kad būtum laisvas. Mes labai norim tave išlaisvinti, ir išlaisvinsim. Mes tave išgelbėsime. Nebūk nusiminęs, mes tavęs neužmiršom.

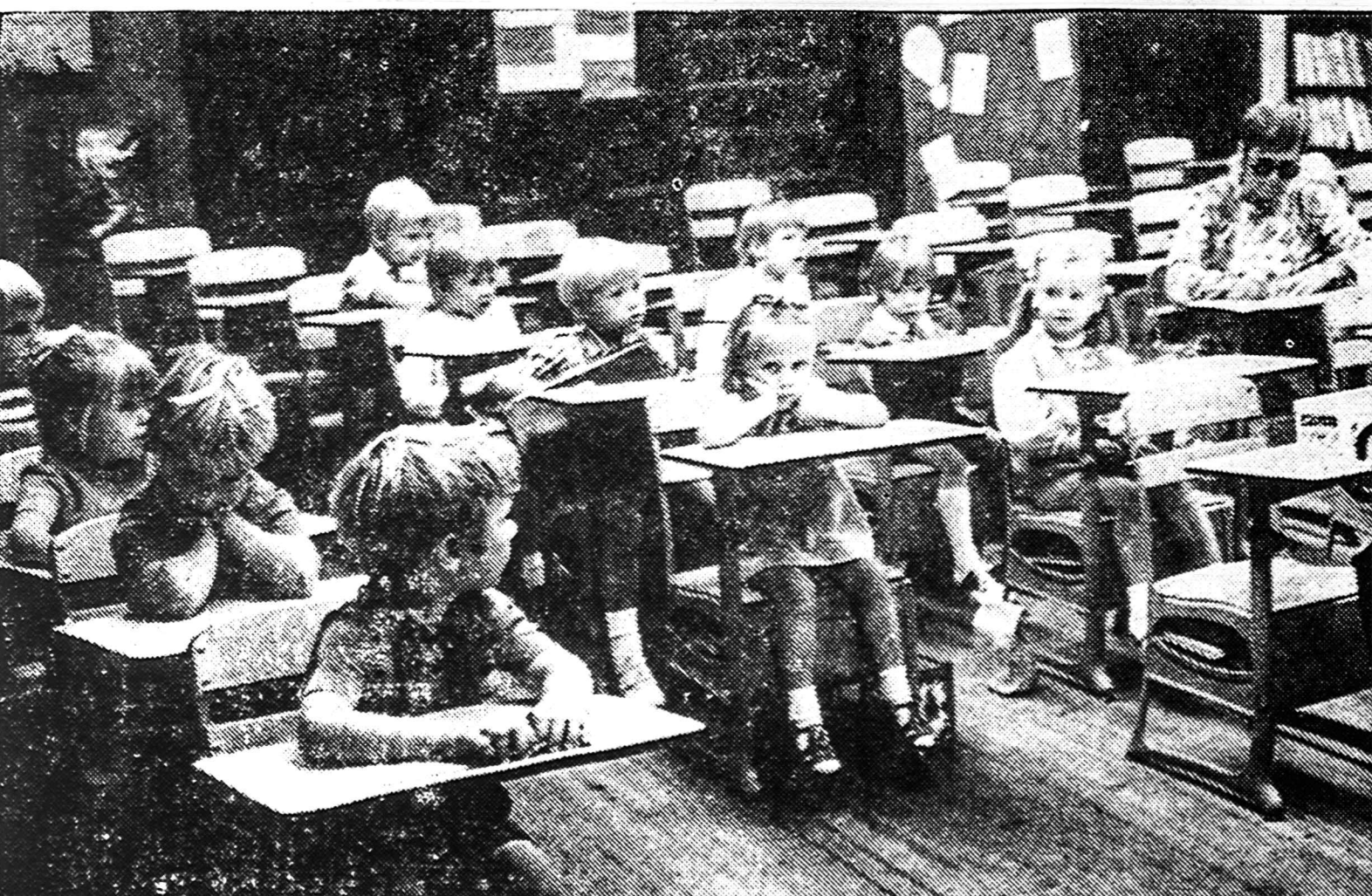
Linas Kudžma, 8 sk. mok.

BAISI PASAKA

Vieną vakarą aš ėjau su dviem draugais pasivaikščiot. Buvo labai tamsu. "Hūt, hūt, hūt!" — girdėjom papūgą. Mėnulio buvo didelis ir šviesus. Mes matėm kažkokį baltą daiktą. Jis ėjo artyn. Mes bandėm jį pagaut, bet mūsų rankos tik praėjo pro jį. Tur būt tai buvo dvasia! Mes bandėm bėgti, bet tuoj atsirado dešimt dvasių. Mes pamatėm, kad kitoje gatvėje ėjo žmogus. Mes norėjome paprašyti pagalbos. Bet priėjė arčiau, mes pamatėm, kad tai buvo Frankensteinas! Oi, kaip mūsų širdys plakė! Mes pažūrėjome vėl į dvasias, bet jos jau buvo pavirtusios į raganas! Tos raganos juokėsi: "ha, ha, ha!"

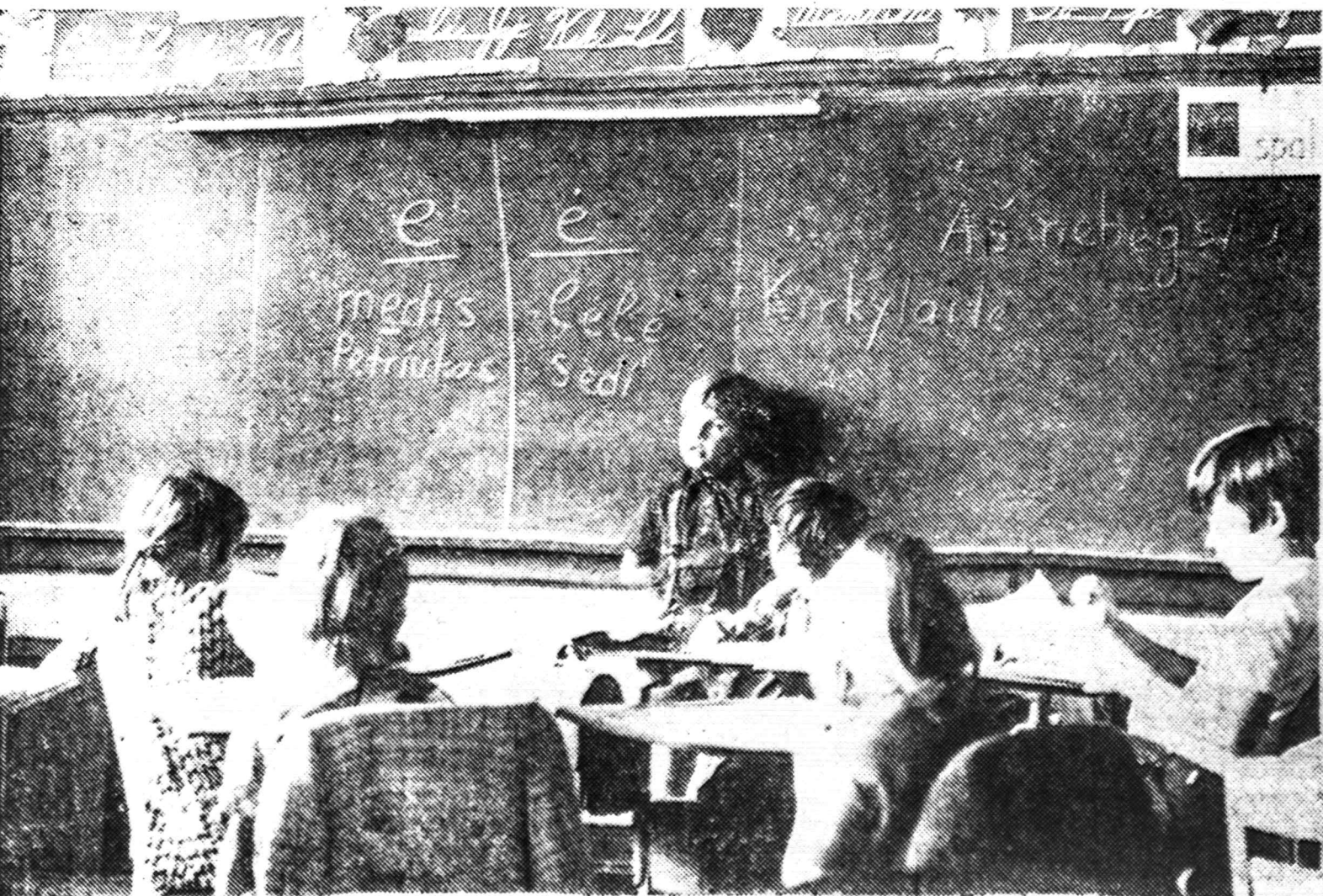
Mes parbėgom namo ir tuoj užmigom.

Arūnas Gudaitis, 4 sk. mok.

Pirmoji diena vaikų darželyje

Nuotr. G. Peniko

Gramatikos pamoka II-me skyriuje. Prie lentos G. A. mbrozaitis.

Nuotr. Lino Vytuvio

Prašoma knygų apie Lietuvą Australijai

Inžinierius Juozas Riauba, gyvenęs 9 Harrow St., Dover Gardens, S. A. Australia, 5048, šiais metais laiške K. Krulikiui, gyv. Richmond Hill, N. Y., rašė:

"Aš jau virš 10 metų komplektuoju anglų kalba knygas apie Lietuvą viešajai bibliotekai Adelaidėje. Bibliotekai iki šiol buvo parūpinta ir įteikta 52 tokios knygos. Dar trūksta knygų, kurios buvo išleistos prieš 25 ar daugiau metų. Vien tokių yra The Story of Lithuania, Thomas G. Chase, išleista Stratford House, New York, 1946. (Pasiteiravus sužino, kad minėtoji leidykla N. Y. jau neveikia. — K.K.)

Esu kreipėsi į Lietuvos Tyrimo Institutą. Buvo teirautasi Eltos biuletenyje. Deja, tos knygos iki šiol negavau. Malonėkite paprašyti JAV išleidžiamų lietuviškų laikraščių redakcijas atspausdinti šį mano prašymą New Yorke ir kitose vietovėse gyvenantiems lietuviams, kad tautiečiai, turintieji šią ir kitas knygas apie Lietuvą, galėtų padovanoti bibliotekai arba parduoti man ir aukščiau nurodytu adresu prisiųstų. Jiem pageidaujant, susidariusias išlaidas gražinsiu. Jeigu atsirastų tautiečių, kurie sutiktų turimą knygą padovanoti, jie priekiniame knygos lape galėtų atžymėti įrašą To the State Library of South Australia with compliments, pasirašyti ir vietovę bei datą atžymėti. Tokias knygas prašau siųsti man, o aš jau įteikčiau bibliotekai; gi pakvitavimą aukotojui tuojau išsiųsiu.

Gerb. laikraščių redaktoriam ir mieliem tautiečiam iš anksto nuoširdžiai dėkodamas, reiškiau pagarbą."

A. Vitas Stasys Sarpalius

Mirė V.S. Sarpalius

Pranešu giminėm, draugam ir pažįstamiem, kad mano sūnus **Vytautas Stasys Sarpalius** mirė š.m. lapkričio 2 Dancige, Lenkijoje.

Jis gimė Kybartuose, Lietuvoje, 1922. Dirbo Kybartų mūltninės agentūroje. Vėliau buvo geležinkelio stoties viršininkas Ašmenoje. Po to Vilniaus geležinkelio stoties budėtojas ir dar vėliau tame pačiame mieste geležinkelio stoties viršininkas.

Paliko nuliūdime žmoną Antaniną su dviem vaikais, motiną Petronėlę Sarpaliene, broli Vládą, seserį Eugeniją Valavičienę su šeima ir Birutę Vasičiauskienę su dukrele Virginija.

Petronėlė Sarpalienė

New Haven, Conn.

Auginom ne sau...
Duoti žmogui gyvybę — džiaugsmas, auginti — atsakomybė, rūpestis, vargas, netekti — skausmas, skriauda...

Rugsėjo mėnesį keli jauni lietuviai iš mūsų negausios kolonijos išvyko mokyti. Su jais netekom didelės paramos lietuviškai veiklai. Visi jie uolūs lietuviškos mokyklos mokiniai. Vėliau ir patys mokyklų dirbo ar talkino. Visi gerai kalba lietuviškai. Paskutiniaisiais metais paruošė ir įvairiomis progomis atliko menines programas.

Gita Merkevičiūtė išvyko į Paryžių; Sorbonos universitete studijuoja prancūzų kalbą.

Vaiva Vėbraitė priimta į Massachusetts Institute of Technology.

Diana Merkevičiūtė (Ginos sesutė) studijuoja Liberal Arts University of Connecticut.

Linas Lipčius išvyko į Vasario 16-tosios gimnaziją, Vokietijoje.

Pirmieji metai mokyklose yra labai sunkūs, bet mūsų jaunimas ir ten randa laiko įsijungti į lietuvišką veiklą.

Albina Lipčienė

Is New Haven išvykė studijuoti: Gita Merkevičiūtė, Vaiva Vėbraitė ir Linas Lipčius. Nuotr. A. Lipčienės

Darbininkui paremti aukojo

12 dol.: J. Saukas, Brooklyn, N. Y.

10 dol.: kun. S. Morkūnas, Sioux City, Iowa.

Po 7 dol.: J. Jurkus, Rochester, N. Y.; A. Zdanys, Newington, Conn.

Po 6 dol.: G. Dubininkas, Toronto, Kanada.

5 dol.: B. Strikaitis, Rochester, N. Y.

Po 4 dol.: M. Geidimavičiūtė, Brooklyn, N. Y.; P. Judickas, Woodhaven, N. Y.; J. Birutis, E. North Port, N. Y.; A. Miškinis, Pittston, Pa.

Po 2 dol.: Iš N. Y. valst.: B. Wallace, P. Gustienė, M. Peters, J. Kuyveikis, V. Sadauskas, S. Palionis, Brooklyn, E. Treimanis, V. Vilkutaitis, J. Marchus, V. Dubauskas, R. Markevičius, A. Zukas, E. Ourelis, E. Ramonis, K. Algenis, Woodhaven; J. Strijauskas, V. B. Labutis, A. Simukonis, Richmond Hill, J. Petrulis, I. Rogers, N. Y.C., P. Mackus, M. Tamašauskas, K. Krivickas, Maspeth, kunigas L. Klimas, Shirley, S. Maila, Mineola, kun. A. Gleveckas, Albany, P. Vitkus, Spring Valley, A. Razickas, Sr., Ridgewood, V. Binknevičius, Commack, V. Kazlauskis, New Hyde Park, A. Jonynas, Rego Park.

Iš N. J. valst.: J. Dirginčius, J. Liubinskas, Elizabeth, A. Atkonis, A. Daunoras, Kearny, J. Vazbys, Alpine, H. Chalkis, Somerset, J. Puzin, Roselle Park, V. Adams, Paterson, J. C. Kevett, Irvington, M. Navickas, Piscataway, A. Shatas, Colonia.

Iš Mass. valst.: A. Venckus, C. Plevock, A. Sakenis, Dorchester, P. P. Jančauskas, P. Petkelis, Brockton, V. Gedminas, Worcester.

Mišrūs: A. Mazulaitis, Watertown, Conn., F. Bociunas, Hartford, Conn., V. L. Virbickas, Brookfield, Conn., J. Golding, Hamden, Conn., M. Krasauskas, A. Aleksiejūnas, M. Grauzinis, A. Naujokas, J. Intiūra, Chicago, Ill., kun. V. Memėnas, Gibson City, Ill., O. Skupeika, Hollywood, Fla., V. Tomkus, Juno Beach, Fla., J. Bieška, Lake Worth, Fla., O. Andriuskevicius, Detroit, Mich., S. Jurskytė, Phila., Pa., J. Andrushis, Washington, D. C., S. Leimonas, Arlington, Va., A. Skliutas, Hudson, N. H., A. Lesinskas, Salem, N. H., J. Gečas, Dayton, O., V. Endzel, Z. Dobilas, Toronto, Kanada, A. Keblys, Montreal, Kanada.

Po 1 dol.: A. Sniečkus, Brooklyn, N. Y., J. G. Krivickas, Richmond Hill, N. Y., P. Lalas, E. Greenbush, N. Y., G. Penikas, Melville, N. Y., J. White, Wheelwright, Mass., A. M. Wackell, Worcester, Mass., F. Kukskas, Brockton, Mass., M. Brazauskas, Waterbury, Conn., A. Giedraitis, Hartford, Conn., O. Weyer, E. Orange, N. J., P. Toleikis, Paterson, N.J., V. J. Balten, Huntington, Valley, Pa.; J. Lushis, Easton, Pa., A. Tamasaitis, Kingston, Ont., Kanada; M. Kaskus, Montreal, Kanada, S. Zulpa, London, Ont. Kanada.

Visiems, prie kalendoriaus išleidų padengimo prisidėjusiems, nuoširdžiai dėkojame. Laukiame spaudai paramos ir iš neatsiliepusių.

Dėkinga DARBININKO Administracija

Lietuviškų kalėdinių kortelių galima gauti Darbininko administracijoje. Dėžutė su 12 kortelių religiniais arba tautiniais motyvais su lietuviškais paveikimais su persiuntimu 1 dol. 12 meniškių tautiškaus motyvais pieštų kortelių 2 dol. Prašom laiku užsisakyti, kad laiku galėtumėt išsiųsti.

Kitatautiui geriausia dovana
Kalėdų ar kita proga — dvi knygos už 2 dol.: Vytautas the Great, Grand Duke of Lithuania by Dr. J. Končius; Awakening Lithuania by Dr. Jack J. Stukas. Gavęs bus gražiai supažindintas su Lietuvos praeitimi. Rašykite: Darbininkas, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221.

Geriausia Kalėdų dovana — metinė Darbininko prenumerata. Jei Jūsų draugų ir pažįstamų tarpe kas nors dar neskaito Darbininko, tai kaip švenčių dovana užprenumeruokite Darbininką. Naujiem skaitytojams pirmų metų prenumerata tik 5 dol. Jūsų pasirinktiems asmenims bus pranešta, kad tai Jūsų kalėdinė dovana.

Virginia 9-4496
A. R. SHIPLEY COMPANY
Aluminum Combination Windows and Doors
Jalousie Windows
Aluminum Awnings
600 RIDGEWOOD AVE.
Brooklyn, N. Y. 11208
Allen R. Shipley

A research organization concerned with the prevention and elimination of street assaults on night workers.

MENPAC
Maintenance Employees Night Protection Alert Corporation
"A Homeward Bound Night-Worker Needs Two Heads"

ALBERT E. PERRY, President
139 East 36th Street, Suite 8, New York, N.Y. 10016. Tel. 725-1576

NIGHT PROTECTION ALERT QUESTIONNAIRE

Union Affiliation, if any _____

Name _____ Book # _____

Address _____ Zip # _____

Where do you work? _____

Going home, what street or station do you get on? _____

Subway _____ Bus _____ What time? _____

What street or station do you get off? _____

Subway _____ Bus _____ What time? _____

Does someone travel with you? _____

Describe any unlighted areas or vacant lots on your way home: _____

May MENPAC give your name to other night workers in your block or who may be travelling at the same time as you, or getting off at your station? In return you would get their name. YES ☐ NO ☐

Would you allow MENPAC to give your name and address and the time you are on your way home from the subway or bus to the police precinct in your neighborhood? YES ☐ NO ☐

Do you pay someone for transportation other than bus or subway? YES ☐ NO ☐

If so, how much? _____

NAUJOS KNYGOS

Dr. A. Škėrys, Lietuvos miškai ir jų ūkis. 5 dol.

E. Čekienė, Kad ji būtų gyva. 5 dol.

F. Jucevičius, Tauta tikrovės ir mito žaismas. 3 dol.

J. Žilevičius, Lietuvis vargouninkas išeivijoje. 5 dol.

L. Šimutis, Amerikos Lietuvių Taryba. Kietais viršeliais, didelio formato. 10 dol.

L. Dovydenas, Mes valdysim pasaulį. I ir II tomas. Abu 8 dol.

A. Baronas, Vėjas lekia lyguma. 4 dol.

A. Maceina, Bažnyčia ir pasaulis. 2 dol.

J. Strolia, Lietuvos Vyčio pėdsakai. Atsiminimai. 2 dol.

B. Sruoga, Radvila Perkūnas. 4 dol.

A. Gintneris, Lietuva caro ir kaizerio nuguose. 5 dol.

Dr. K. Jurgėla, Lietuvos sukilimas 1862-64 m. 10 dol.

Br. Raila, Versmės ir verpetai. 5 dol.

J. Gliuda, Simas Kudirka. Lietuviškai 3 dol., angliškai, i-rištis, 5 dol.

Dr. prei. J. Končius, Vytautas Didysis. Angliškai. 1 dol.

A. Kučas, Amerikos Lietuvių Istorija. 10 dol.

V. Gidžiūnas, Trečiasis šv. Pranciškaus ordinas. 3 dol.

D. Bindokienė, Mieste nesaugu. Premijuota apysaka jauniui. 3 dol.

J. Karys, Numizmatika. 15 dol.

A. Tyruolis, Sv. Kazimiero himnas Marijai. Vertimas. 1 dol.

Sios ir kitos naujos knygos bei lietuviškos plokštelės gali būti graži dovana Kalėdų švenčių ar kitom progom. Gaunama Darbininko administracijoje, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221.

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
Michigan 2-4130

DISPLAY

Vermont

STOWE

FULL HOUSEKEEPING
CHALETs and
CONDOMINIUMS
(Long and short term rentals)
Lodging Reservations and
SKI WEEK Info.
DIAL DIRECT
(802) 253-8964
Stowe Chamber & Tourist Bureau

SPACE AVAILABLE
FOR COLLEGE GIRLS
only at
ELBOW BEACH HOTEL
BERMUDA — EASTER WEEK
March 30 - April 6
\$280 including air fare
Call:
212-980-3649
MR. BLACK

NEW YORK — Lietuvos atsiminimų radio valanda šeštadieniais nuo 5 iki 6 val. WEVD 1330 kil. — AM ir 97.9 meg. FM. Skirtinga programa Sekmadieniais, nuo 3 iki 4 val. p.p., 97.9 meg. FM bangomis. Direktorius dr. Jok. J. Stukas, 1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092; tel. 201-232-5565

New Jersey — "Music of Lithuania" — pirmadieniais, 8:05-9:00 val. vak WSOU-FM, 89.5 meg. — anglų kalba, per Seton Hall Univ. radijo stotį Dtr. prof. dr. Jokubas Stukas, So. Orange, N.J. 07079.

NEW YORK — Laisvės žiburys, lietuvių ir anglų kalbomis sekmadieniais 9-10 val. ryto WHBI 105.9 FM banga. Vedėjas Romas Kezys, TW 4-1288; 82-15 69th Pl., Middle Village, N.Y. 11379.

PHILADELPHIA, PA — Bendruomenės Balsas WTEL 360 kilocycle šeštadieniais nuo 1:30-2:30 p.p. 1203 Green St. Philadelphia Pa 19127 PO 5-0832.

PITTSBURGH, PA. — WZUM, 1590 banga sekmadieniais 12 iki 12:30 p.p. Vedėjas V. A. Yucius, 52 Shady St. W. Pittsburgh, Pa. 15228, tel. 563-2754

HARTFORDO LIETUVIŲ TĖVYNĖS GARSŲ radijo valandėlė nauju laikui WKSS-FM 95.7 sekmadieniais nuo 9-10 valandos vakaro. Vedėjas Algimantas Dragunevičius, 273 Victoria Rd. Hartford, Conn. 06114; 249-4502

DETROIT, MICH. — Lietuviškų Melodijų radio valanda WMZK-FM banga 98 mc., pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 8 iki 9 val. Vedėjas Ralph Valatka 17696 Warwick. Detroit Mich 48219 tel 537-5554 arba Briedis Realty tel. 883-5244.

BOSTON, WORCESTER, BROCKTON Mass. — Vedėjas P. Vištinis 177 Arthur St., Brockton, Mass. tel JU 6-7209, FM bangomis 107.9 mc WHD 1430 kil. Medford, Mass. sekmadieniais nuo 11-12 vid

ROCHESTER, N.Y. — Kultūrinė lietuviška valandėlė sekmadieniais 9-9:30 val ryto per WCMF-FM 96.5 mc Klubų valdymo oim. Pr. Puidoka 58 Wilkins St. Rochester N.Y 14621

BOSTON, MASS. — Vedėjas Step Minkus WLYN 1360 kilocycles 11:30-10:17 banga sekmadieniais nuo 1-1:30 val. p.p. 502 E Broadway South Boston, Mass 02127

LOS ANGELES, CALIF. — Kalifornijos Lietuvių Radijas — Lithuania Melodies. KTYM banga 1460 AM šeštadieniais 12-12:45 val. p.p. Liet. Radijo klubo pirm. ir programos ved. Stas Pautienienė 841 Stanford St. Santa Monica, Calif. 90403. Tel. 828-3779.

SERVICE

Mario's Auto Inspection & Repair service headlights adjustment, wheel alignment, motor tune-up and brake service. All minor adjustments and repairs done while you wait. Shell Bay Ave. Mayville, N.J. Cape May Court House, opp. State Inspection Station. Open Mon. thru Fri. 8 AM to 5 PM. Owned & operated by Mario DeSantis "If you really want your car to go see Mario", 609-465-5607

Recently Opened in Westchester

HOLLY HOUSE INN

A residence for senior citizens with home atmosphere in a secluded setting. Box 176 Cross River, New York, — Call 914-763-5838

TRI PAR COMBUSTION CORPORATION

& Installation Fuel, Oil Burner Service
58 E. 175th Street Bronx
Call 294-8660 — ask for Mr. E. Johnson or Mr. E. Murphy

DURACLEAN

CARPET CLEANING and FURNITURE CLEANING
We Take Pride in Our Work
Call 914 WH 6-8035 — 106 Russell St., White Plains, N.Y. Ask for PETE PAVONE

YOUR AUTO
CANCEL OR CHANGE
Tel: GL2-2923

H. W. MALE

Auto Body Metal Man geras alyginimas, 5 dienos savaitėje, pastovus darbas, priedai, svari ir didžiausia dirbtuvė Brooklyne. Reikalinga tik patyres. Mr. Boyar (212) 345-9399

Help wanted male — Assistant service manager for audi must have experience with volks wagon duties consist of shop foreman and parts manager ideal opportunity to move ahead apply Mr. ... Millsbaugh — Pray Auto Corp. Greenwich Conn 203-869-4600

SECURITY RECEIVERS

Full Time

Also

part time — mornings, part time — nights Bronx and Yonkers area pre-employment polygraph examination required. SHOP-RITE STORES — Mr. Nothdurft — mornings only (516) 234-7300

MALE - FEMALE

Foreman or Forelady experienced in sewing machine operation. Salary open. Call for appt. 201-462-1680 Lintex Co. Inc. 40 Jackson St. Freehold, N.J.

Sewing machine operators experienced on zig-zag and overlock machines. Call for appt. 201-462-1680 Lintex Co. Inc. 40 Jackson St. Freehold, N.J.

HEAD OF MAIN LIBRARY

Opening of national significance for well-qualified, experienced administrator. Includes direction of all subject areas and Audio-Visual Department. Unexcelled opportunity to shape reference, information and research facilities of substantial library serving as major resource for local, regional and statewide reference networks. Professional librarian with demonstrated ability to lead large staff through dynamic period of evaluation and development. Salary range \$16,866 - \$20,555. Send resume to: Walter W. Curley, Director

CLEVELAND PUBLIC LIBRARY

325 Superior Ave. Cleveland, Ohio 44114

An Equal Opportunity Employer

LIETUVIŲ
DIENOS

Vienintelis lietuvių ir anglų kalbomis iliustruotas lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas leidžiamas LIETUVIŲ DIENŲ leidyklos Kalifornijoje. Išeina kas mėnesį, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn. Adresas: 4364 Sunset Boulevard, Hollywood, Calif. 90029 • Vyr. redaktorius Bernardas Brazdžionis. Leidėjas Antanas F. Skirius • Prenumeratos kaina metams 8.00 doleriai; naujai užsiskantiems — pirmasis metais tik \$6.00.

DARBININKAS

NEW YORKO
NAUJIENOS

Vienuolynas GL 5-7068
Spaustuvė GL 2-6916
Redakcija GL 5-7281
Administracija GL 2-2923
Kultūros Židinytis 827-9865

Dr. Vytautas Slavinskas, gyvenęs Monticello, N. Y. lapkričio 28 atšventė 60 metų gyvenimo sukaktį. Pasveikinti buvo susirinkę apylinkės lietuviai ir bičiuliai gydytojai.

Ateitininkų gydytojų Gajos korporacija sausio 30 rengia simpoziumą Kultūros Židinyje.

Valentina Garnienė, iš Perthes, Vakarinės Australijos, lapkričio 23 atvyko į New Yorką pas savo dukrą Birutę ir jos vyrą Vytautą Radzivanus. Čia pasisvečius keletą mėnesių.

Lietuvių Atletų Klubas pirmąjį futbolą komanda, pirmenybių rungtynių lentelėje užimanti pirmą vietą, sekmadienį 2:30 val. žaidžia prieš Poughkeepsie S.C. Franklin K. Lane aukštesniosios mokyklos aikštėje (prie Elderts Lane stotelės).

Darbininko skaitytojai auksio spaudos palaikymui po 5 dol.: A. Diržys, B'klyn, N. Y., Lietuvių klubas, Maspeth, N. Y., A. Butas, Kew Gardens, N. Y., V. J. Urbonas, Waterbury, Conn., Ig. Kazlauskas, Great Neck, N. Y., J. Sabaliauskas Paterson, N. J., Vysk. V. Brizgys ir A. Regis Chicago, Ill., E. Mickeliūnas ir V. Gedvilas, Richmond Hill, N. Y., L. Tiškus, Flushing, N. Y., J. Vigelis, Collingswood, N. J. Visiems aukotojams ir spaudos rėmėjams dėkoja Darbininko administracija.

Už a.a. Onos Slavinskienės vėlę mirties metinėse mišios bus aukojamos pranciškonų koplyčioje, 680 Bushwick Ave., gruodžio 4, šeštadienį, 8 v. r.

Darbininkas kitą savaitę dėl privalomos Marijos Nekalto Prasidėjimo šventės išeis tik vieną kartą — ketvirtadienį.

LMK Federacijos New Yorko klubo susirinkimas kviečiamas gruodžio 12, sekmadienį, 4 v. popiet, pas Teodorą Penikienę, 85-23 87 St., Woodhavene. Narės prašomos dalyvauti.

P. Turulienė, Hollis, N. Y., prisiuntė metinę Darbininko prenumeratą negalinčiam apsimokėti ir dar pridėjo spaudai paremti 10 dol. Už spaudos ir vertinimą administracija nuoširdžiai dėkoja.

KMS 24 kuopos metinė šventė bus gruodžio 5. Mišios 11 v. Angelų Karalienės bažnyčioje, po mišių vaisės ir susirinkimas parapijos salėje.

Darbininko skaitytojai, apsimokėdami metinę prenumeratą, prisiuntė spaudos palaikymui: Vera Yomant, St. Petersburg, Fla., 17 dol., P. Karosas, New Britain, Conn., 10 dol., A. Balsys, New York City ir prel. V. Balčiūnas, Thompson, Conn., po 12 dol., J. Braūnas, Baltimore, Md. ir J. Šišenė-Petrauskienė, Hillside, N. J., po 8 dol. K. Krušinskas, Woodhaven, N. Y., A. Matulionis, Plattsburgh, N. Y., St. Pundzevičius, Great Neck, N. Y., A.S. Trečiokas, Orange, N. J., dr. J. Trajonas, Maspeth, N. Y., W. Umbrasas, Brooklyn, N. Y. ir S. Zadeikis, MD, Forest Hills, N. Y. po 7 dol. Už lietuviškos spaudos palaikymą nuoširdi padėka Darbininko administracijai.

Vilties choras iš Philadelphia atvyksta į New Yorką ir koncertuoja gruodžio 5, sekmadienį, 4 v. popiet Sv. Tomo parapijos salėje, 88 St. ir Jamaica Ave., Woodhavene. Choras turi ir savo solistus: V. Matonį, O. Salčiūnių, P. Pliuškonienę. Diriguoja Leonas Kaulinis. Koncertu bus prisiminta Lietuvos persekiojama Bažnyčia. Rengia Lietuvių Katalikų Religinę Šalpa ir Lietuvių Katalikų Moterų Kultūros Draugiją. Apie persekiojamą Lietuvos Bažnyčią ypač gausiai buvo rašyta ir paskutiniuose Darbininko numeriuose.

Darbininko spaudos kioskas su naujomis knygomis, muzikos plokštelėmis ir kalėdiniais atvirukais pakviestas į persekiojamą Lietuvos Bažnyčią prisiminti skirtą koncertą, kuris įvyks Sv. Tomo salėje gruodžio 5. Prieškalėdiniam laikotarpiui gėra proga įsigyti dovanom lietuvišką knygą ar plokštelę. Bus galima užsimokėti ir Darbininko prenumeratą.

Pertvarko spaustuvė (atkelta iš 5 psl.) eina filmas, kurį foto laboratorijoj išaiškini ir tiesiai gauni pozityvą popieriui. Tą popierių bereikia tik klijuoti ant lapo. Taip sukljuojamas visas numeris ir parengiamas ofsetiniam fotografavimui ir spausdinimui.

Naujoji sistema leidžia daryti visokius išdėstymo-sulaužymo eksperimentus. Bus lengva atspausdinti visokius grafinius piešinius. Nuotraukos išeis aiškesnės, nes tų nuotraukų tinklės bus kur kas smulkesnės nei dabar Darbininke naudojamas.

Nauja technika dar nėra pasisavinta. Tai ir sunkumų pradžioje bus. Skaitytojai prašomi atleisti pirmuosius netobulumus, bet paskui tikrai Darbininko laikraštis atrodys gražiai ir patraukliai.

Ateitininkai sendraugiai 75.000 dol. Kultūros Židiniui

New Yorko ateitininkai 1971 spalio 22 svarstė Kultūros Židinio statybą ir sutarė:

1. Kultūros Židinio ikūrimas yra svarbiausias visų lietuvių ir ateitininkų siekimas.
2. Skubiai, įvairiomis priemonėmis ir būdais telkti aukos statybai.
3. N. Y. ateitininkai ryžtasi suaukoti 75,000 dol. Kultūros Židiniui.
4. Kiekvienas dirbantis ateitininkas yra prašomas tuoj ar laike 2 metų aukoti vieno mėnesio savo uždarbį. Tačiau, kurie gali, prašomi skirti visą savo auką dabar ar kiek galima trumpesniu laiku, nes pinigai reikalingi tuoj, kad būtų galima pradėti statybą. Pensiškai ir pastovios algos ne-

gaunantieji aukoja kiek gali.

5. Ateitininkai studentai ir moksleiviai skiria savo asmeninę auką iš savo santaupų.

6. Visi ateitininkai padeda sukelti reikiamą sumą statybai, todėl jie patys rengia parengimus ir prisideda prie statybos komiteto darbų.

7. Aukos siunčiamos T. T. Pranciškonam, kurie veda ateitininkų aukų vajaus balansą. Rašykite čekį: Franciscan Fathers Building Fund, 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221.

Visos aukos atleidžiamos nuo federalinio mokesčio.

Su džiaugsmu norime pažymėti, kad lig šiol N. Y. N. J. ateitininkai yra jau aukoję Kultūros Židiniui virš 20,000 dol.

LIETUVOS KARIUOMENĖS METINĖJE ŠVENTĖJE

Lietingas tai buvo vakaras, kai lapkričio 27 Kolumbo vyčių salėje Woodhavene ramovėnai, šauliai ir savanoriai kūrė sūrenę Lietuvos kariuomenės šventę ir Simo Kudirkos išdavimo metines. Ir per liūtį žmonių prisirinko gerokai per simtą.

Programą pradėjo ramovėnų dabartinis pirmininkas J. Kliučka, prisimindamas kariuomenės paskirti, susikaupimo minutę pakviesdamas pagerbti žuvusius dėl tėvynės laisvės. Pakvietė atsistoti ir salėje buvūsios savanorius. Jų tebuvo tik trys.

Atidarys šventę, pirmininkas pakvietė Kultūros reikalų vadovą V. Butkį. Šis tuoj pristatė vakaro programos vedėją Vanda Galbucytę, kuri simpatyngai surišo visą vakarą į vieną pynę.

Šventei pritaikyta trumpą žodį tarė Lietuvos gen. konsulas A. Simutis. Vakaro paskaitininkas buvo Tėv. Paulius Bal-

takis, O.F.M. Glaustoj formoj, jis apžvelgė kariuomenės paskirti, jos organizavimąsi, nuveiktus darbus. Kalbėjo sklandžiai, paprastai ir — svarbiausia — neilgai, kokia 15 minučių.

S. Kudirkos prisiminimas

Simo Kudirkos išdavimo metinės prisimintos gana originaliu būdu. Jaunuolis Algimantas Bružas paskaitė eilėraštį apie Simo išdavimą ir jo likimą. (Nors autorius nebuvo praneštas, bet buvo patirta, kad jį parašė Rima Bružienė — deklamuotojo mama. Ačiū jai už šią dovaną!)

Toliau buvo perduotos kalbos ištraukos iš Kudirkos teismo. V. Galbucytė skaitė komentarus, gi A. Bružas — S. Kudirkos tekstą. Pabaigoj, kur S. Kudirka kalba apie nepriklausomybę Lietuvai, fone buvo partizanų daina — Aš verčiau parimus. Dainą buvo perduota iš garsinės juostos.

A. Bružas turi malonaus tembro balsą ir skaito lietuviškai be jokio akcento. Taip pat ir V. Galbucytė gerai skaito. Taip ir deklamacija ir jų montažas buvo visai nauja ir visus pradijuginio.

— Ieškomas Eduardas Sinkavičius (Senkus), gimęs 1913 m. Kilęs iš Vievio. Ieško dukterė Regina. Jis pats ar apie jį žinantieji prašomi pranešti Darbininko redakcijai.

Solistės dainos

Minėjimo programą baigė solistė Lionė Juodytė-Mathews.

Visi ją gerai žino, visi žino jos dainavimo stilių, jos interpretaciją, stiprų dramatinį balsą. Pradžioj ji padainavo dvi Salomėjos Čerienės dainas — Lietuva ir Odė žuvusiam partizanui. Trečioji daina buvo Aleksandro Kačanausko — Oi gražu gražu: ir pabaigai arią iš Mignon operos. Publika nepalaido nuo scenos. Bisui padainavo — Moonlight Madonna (autorius — ?).

Solistę pianu palydėjo Algirdas Kačanauskas. Pabaigoj buvo išskiesti visi programos dalyviai — solistei išteikta gėlių, gi abu jaunuoliai gavo po knygą — J. Gliados Simą.

Programa buvo atlikta sklandžiai ir iigai neužtuko. Tuo visi buvę patenkinti. Salę dekoravo Paulius Jurkus. Kur vyko visa programa, buvo išrašytos Maironio dvi eilutės — Pirmyn į kovą už tėvynę, už brangią žemę Lietuvos. Pačioj salėj buvo iškabinta šaulių ženklai — skydai.

Po programos buvo vaisės ir šokiai, kurie praėjo tikrai linksmoj ir geroj nuotaikoj. (p.j.)

A + A

Liudvikai Krauklytei-Matukienei

mirus, jos vyrui, medicinos daktarui A. Matukui, gimimams ir artimiesiems nuoširdžiai užuojautą reiškia

Birutė ir Vaclovas PAPROCKAI

A + A

Liudvikai Krauklytei-Matukienei,

brolišką užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Fraternitas Lituanica korporacijos
New Yorko skyriaus broliai ir šeimos

KELIONIŲ PATARNAVIMAI VELTUI!

LITO KELIONIŲ BIURAS

plėsdamas savo veiklą, persikėlė
į naujas patalpas

87-18 LEFFERTS BLVD.
Richmond Hill, N.Y. 11418

Naujas telefonas

212 VI 6-1650

Naujas telefonas

212 VI 6-1650

Vadovauja — VYTAUTAS VEBELIŪNAS ir NOMEDA AUSMANAITĖ

LITAS INVESTING CO., Inc. ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

BENDROVĖS DIREKTORIŲ TARYBA

Kvirinas Aleksandravičius, Dr. Petras Kisieliūnas, Antanas Skėrys, Ph.D., Vyt. Vebeliūnas, Algis Vedeckas, Brutenis Veitas, Vyt. Vygantas, Ph.D.

BENDROVĖS VALDYBA

VYTAUTAS VEBELIŪNAS, prezidentas
ALGIS VEDECKAS, exec. viceprezidentas
ANTANAS SKĖRYS, viceprezidentas
86-01 114th Street • Richmond Hill, N.Y. 11418 • Tel. 212—441-6799

BENDROVĖS PASKIRTIS

Finansų teikimas: paskolos, indėliai
Akcininkai, bet ūkinį sąjungų (Limited partnerships) organizavimas
Nuosavybių pirkimas, pardavimas; investicijų ir ūkiniai patarimai; takų pildymas
Vadovavimas visom LITO operacijom, kontroliuojamas iš New Yorko centrinės būstinės.

REPREZENTACIJA CHICAGOJE

LITO finansinė ir ūkinė sąjungų reprezentacija Chicagoje:

LITAS Investing Co., Inc.
% P. Zumbakis
7 So. Dearborn St.
Chicago, Ill.

NEKILNOJAMAS TURTAS

LITO NUOSAVYBĖ

Namai ir žemė. Visos nuosavybės nupirktos bendrovės vardu.

LITO vadovaujama ir kontroliuojama

Namai nupirkti ir finansuoti LITO iniciatyva, bet yra nuosavybėje ūkinė sąjungų (Limited partnership) vardu. Pavyzdžiui: V & V Properties Partnership

LITAS Travel Service

KELIONIŲ BIURAS
87-18 Lefferts Blvd. Richmond Hill, N.Y. 11418
Tel. 212 VI 6-1650

APDRAUDOS

V. GERULAITIS
94-10 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y.
Tel. 212—847-5522

MINEJIMAS—KONCERTAS PERSEKIOJAMAI BAŽNYČIAI LIETUVOJE

atminti

1971 m. gruodžio 5 d.
sekmadienį 4 val. p.p.

SV. TOMO SALĖJE
Jamaica Ave. ir 88 Street
Woodhaven

Giesmių ir patriotinių dainų koncertą atliks
Philadelphia lietuvių choras "Viltis" ir solistai

Kviečiami visi — Laukiame visų!

— Auka \$3.00 ir \$2.00 —

Liet. Katalikų Religinė Šalpa
Liet. Kat. Moterų Kultūros Draugija

JAV Liet. Bendruomenės Jersey City apylinkė maloniai kviečia
New Yorko ir New Jersey apylinkės lietuvių dalyvauti

TRADICINIAME NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMO BANKETE,

kuris įvyks 1971 metų gruodžio mėn. 31 dieną SVČ. TREJYBES parapijos salėje — 207 Adams St. Newark, New Jersey • Svečiai bus vaišinami skania šalta ir šilta vakariene, skaniais gėrimais ir 12 valandą — šampanu. Gros geras orkestras. • Stalai susideda iš 10 asmenų. Auka asmeniui 12.50 dol.; studentams 10 dol. • Banketo pradžia 7 valandą vakaro • Bilietus užsisakyti iš anksto pas valdybos narius ir platintojus:

A. Zukauskas — 81 Grove Ave., Metuchen, N.J.; tel. 549-0936
A. Raudys — 2142 Alberta Ave., Linden, N.J.; tel. 925-4796
A. Skruodienė — 42 Thorne St., Jersey City, N.J.; tel. 656-4791
A. Rugys — 212 Lawrence Pl., Paterson, N.J.; tel. 525-3340
Svč. Trejybės liet. par. klebonijoj, pas kun. P. Totoraitį, tel. 344-6847

Banketo pelnas skiriamas besimokančiam lietuviškam jaunimui remti.

APYLINKĖS VALDYBA

DAIL. ADOMO GALDIKO TAPYBOS KŪRINIŲ PARODA

1971 m.

Gruodžio 11-14 d.d.

KULTŪROS ŽIDINYJE
361 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y.

PARODA ATIDARA: šeštadienį (gruodžio 11 d.) nuo 12 iki 9 v.v.;
Sėkmadienį nuo 10 iki 8 v.v.; Pirmadienį ir antradienį nuo 4 iki 8 v.v.
OFICIALUS ATIDARYMAS: šeštadienį 4 v. Kalbės dail. V. Vizgirda

Paroda — apžvalginio pobūdžio, apimanti dail. A. Galdiko įvairių laikotarpių kūrinius. Pajamos už paroduos pavidus — A. Galdiko monografijai leisti. Parodą rengia ir visus atsilankyti kviečia

Lietuvių Katalikų Moterų Kultūros Draugija